

35

**Avaluació socioeconòmica
dels serveis esportius del
Poliesportiu Municipal
de Ripollet**

Anàlisi ex post cost-benefici i
informe qualitatiu

Generalitat de Catalunya
**Escola d'Administració Pública
de Catalunya**

Gerard Bocanegra Romero

**Avaluació socioeconòmica
dels serveis esportius
del Poliesportiu Municipal de Ripollet**

Anàlisi *ex post* cost-benefici i informe qualitatiu

Gerard Bocanegra Romero

Setembre de 2022

Generalitat de Catalunya
**Escola d'Administració Pública
de Catalunya**

Postgrau en Direcció i Gestió Públiques
Treball de fi de postgrau
Curs acadèmic 2020-2021

Aquesta obra està subjecta a llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 Espanya (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>). Està permès de reproduir-la, distribuir-la i fer-ne comunicació pública, sempre que es faci sense afany de lucre i es reconeixin explícitament l'autoria i l'Escola d'Administració Pública de Catalunya com a editora de la publicació.

Títol del treball:

AVALUACIÓ SOCIOECONÒMICA DELS SERVEIS ESPORTIUS DEL POLIESPORTIU MUNICIPAL DE RIPOLLET. ANÀLISI EX POST COST-BENEFICI I INFORME QUALITATIU

Col·lecció: Obres digitals, núm. 35

Autor:

Gerard Bocanegra Romero

© 2022, Escola d'Administració Pública de Catalunya

Primera edició: setembre de 2022

Coordinació editorial: Servei de Recerca, Innovació i Transferència de l'EAPC

Maquetació: Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions

ISBN 978-84-19326-42-3 (pdf)

978-84-19326-43-0 (epub)

DOI 10.2436/10.8030.05.21

Aquest document digital és accessible al [web de l'EAPC](#) dins l'[apartat de Publicacions](#).

Sumari

1	Introducció	6
2	Justificació i delimitació del tema	7
3	Objectius	9
	Objectiu general	9
	Objectius específics	9
	Objectiu complementari	10
4	Marc teòric	11
	4.1 L'avaluació de les polítiques públiques	11
	4.2 Les diferents metodologies d'avaluació	12
	4.2.1 Avaluació quantitativa	12
	4.2.2 Avaluació qualitativa	14
	4.3 L'avaluació combinant mètodes quantitativus i qualitativus	14
	4.4 Estudis similars amb metodologia combinada	15
5	Contextualització	16
	5.1 El municipi de Ripollet	16
	5.2 El Poliesportiu Municipal	16
	5.3 Teoria del canvi	17
6	Metodologia de treball	19
	6.1 Fonts i recursos en la recollida de dades	19
	6.2 Indicadors	21
	6.3 Diagrama de flux	22

7	Avaluació quantitativa. Anàlisi cost-benefici dels serveis esportius	23
7.1	Costos	23
7.1.1	Costos directes i indirectes	23
	Costos en capítol I. Despeses de personal	24
	Costos en capítol II. Despeses de béns corrents i serveis	24
7.1.2	Costos d'externalitats	25
7.1.3	Taula resum de costos	26
7.2	Beneficis	26
7.2.1	Els beneficis socials	26
	Beneficis en la salut	26
	Beneficis en la generació d'ocupació	27
	Beneficis socioeconòmics com a resultat de la política local en taxes i preus públics d'abonaments i cursos infantils	29
7.2.2	Taula resum de beneficis socials	31
7.3	Resultats, anàlisi de sensibilitat i anàlisi d'escenaris	32
8	Avaluació qualitativa	34
8.1	Introducció	34
	Objectius	34
	Metodologia	34
	Processament de la informació	35
	Limitacions	35
8.2	Resultat de les enquestes	35
8.2.1	Perfil de les persones usuàries	35
8.2.2	Motivacions per fer ús dels serveis esportius del Poliesportiu	36
8.2.3	Satisfacció de les persones usuàries amb la instal·lació	36
8.2.4	Hàbits esportius i percepció de la salut	37
8.2.5	Els beneficis psicosocials	39
8.2.6	Beneficis de la pràctica d'activitat física	39
8.2.7	Percepció sobre aspectes econòmics	40
8.3	Resum entrevistes	41
9	Resultats del treball	42
10	Conclusions generals i recomanacions	45
11	Valoració i agraïments	49
12	Referències bibliogràfiques	50
13	Annexos	53
	Annex 1. Imatges del Poliesportiu Municipal de Ripollet	53
	Annex 2. Model d'enquesta a les persones usuàries del Poliesportiu	55
	Annex 3. Models d'entrevistes a agents estratègics	59

1 Introducció

El model de desenvolupament de l'esport a Catalunya s'ha basat en l'esport liderat pels municipis. El Decret legislatiu 1/2000, de 31 de juliol, pel qual s'aprova el Text únic de la Llei de l'esport, estableix que correspon als municipis promoure l'activitat física i l'esport en el seu territori, i fomentar les activitats físiques en el marc de les directrius de la Generalitat de Catalunya. Així mateix, construir, ampliar i millorar les instal·lacions esportives i vetllar per la plena utilització dels equipaments existents. Donant compliment a aquest marc normatiu, els ajuntaments assumeixen la labor essencial de gestionar la pràctica esportiva generalitzada i proveir de centres esportius de titularitat pública els seus territoris, així com el desenvolupament d'una política esportiva local de dinamització i gestió dels serveis esportius.

Aquest treball mostra una avaluació dels serveis esportius del Poliesportiu Municipal de Ripollet des d'una mirada del benestar social i les aportacions de l'esport a la societat. Es tracta d'una avaluació que combina una anàlisi cost-benefici i un informe qualitatiu que permet conèixer els impactes de les polítiques públiques esportives.

2 Justificació i delimitació del tema

L'esport és una de les manifestacions externes més importants de l'ésser humà i és present a totes les cultures. La seva aportació a la societat va més enllà del manteniment de la condició física i la salut de la persona practicant. L'esport promou valors humans com la tolerància i la inclusió, i afavoreix les relacions socials i la intel·ligència emocional. Esdevé una potent eina de transformació social i afavoreix la integració social i el desenvolupament econòmic en diferents contextos geogràfics, culturals i polítics.

En les últimes dècades, l'esport ha ocupat un lloc destacat en les polítiques públiques que busquen donar resposta a una societat canviant que demana més qualitat i diversitat d'equipaments esportius, i que ha adoptat la pràctica esportiva com una de les principals activitats d'ocupació del temps de lleure. L'esport ha adquirit una dimensió comunitària com un dels principals agents socialitzadors i motor de canvi.

El model de desenvolupament de l'esport a Catalunya s'ha basat en l'esport liderat pels municipis (Teruelo, 2013). El Decret legislatiu 1/2000, de 31 de juliol, pel qual s'aprova el Text únic de la Llei de l'esport, estableix que correspon als municipis promoure de manera general l'activitat física i l'esport en el seu àmbit territorial, i fomentar les activitats físiques en el marc de les directrius de la Generalitat de Catalunya. Així mateix, construir, ampliar i millorar les instal·lacions esportives del seu territori i vetllar per la plena utilització dels equipaments existents. Els ajuntaments assumeixen la gestió de la pràctica esportiva generalitzada i són els òrgans competents per proveir de centres esportius de titularitat pública els seus territoris, així com el desenvolupament d'una política esportiva local de dinamització i gestió dels serveis esportius. És així com els poliesportius municipals i altres centres esportius públics es converteixen en els epicentres de l'activitat esportiva, social i d'ocupació del temps lliure d'una gran part de la ciutadania.

Sota aquestes premisses, les polítiques públiques han de ser avaluades no només en termes econòmics, sinó posant en valor els beneficis socials que aporten a la ciutadania. Només així es pot arribar a entendre per què les administracions inverteixen tants diners en equipaments deficitaris des del punt de vista purament economicista.

Aquest treball se centra en l'avaluació dels serveis esportius del Poliesportiu Municipal de Ripollet des d'una perspectiva de retorn i benefici social. Per construir aquesta avaluació s'inclouen dues metodologies d'anàlisi, una quantitativa i una qualitativa, les quals han de donar una mirada global dels serveis. L'objectiu final és determinar quin és el valor que obté la ciutadania de Ripollet d'aquests serveis esportius gestionats per l'Ajuntament i si són rendibles econòmicament, tot expressant en termes econòmics aquells beneficis socials que sovint no apareixen en un compte d'explotació.

Es tracta d'un treball innovador quant a metodologia, però que a la vegada respon a noves tendències en l'avaluació que busquen generar evidències del valor socioeconòmic que tenen els serveis públics, en aquest cas els esportius.

3 Objectius

Objectiu general

L'objectiu d'aquest estudi és avaluar els serveis esportius del Poliesportiu Municipal de Ripollet identificant els costos i beneficis socials expressats en valors monetaris i, paral·lelament, complementar l'avaluació amb una anàlisi qualitativa d'aquells beneficis socials intangibles que no poden expressar-se en termes quantitius.

Aquesta dualitat permet tenir una visió general de l'impacte social que tenen els serveis esportius creant un relat sobre el paper que juga la instal·lació en la vida del municipi i els beneficis que aporta a la ciutadania el desplegament de la política esportiva de l'Ajuntament.

El treball se centrarà en les següents hipòtesis:

- Comprovar si els serveis esportius del Poliesportiu Municipal de Ripollet són rendibles econòmicament des d'una perspectiva de benestar social.
- Comprovar si els serveis esportius milloren la qualitat de vida de les persones i, per tant, tenen un retorn social en la ciutadania.

Objectius específics

- Identificar i crear una base de dades d'indicadors quantitius i qualitius que permetin avaluar el retorn social.
- Valorar l'eficàcia i l'eficiència dels serveis esportius des d'un punt de vista socioeconòmic.

Objectiu complementari

Aquest estudi té com a objectiu complementari definir una metodologia combinada d'avaluació quantitativa i qualitativa que pot ser utilitzada en el futur en altres serveis esportius i extrapolable a altres serveis municipals.

“El preu és el que pagues. El valor és el que reps”

Warren Buffett

4 Marc teòric

4.1 L'avaluació de les polítiques públiques

Segons el Departament d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya, l'avaluació de les polítiques públiques és l'anàlisi sistemàtica i explícita d'alternatives per solucionar un problema o necessitat, valorades en termes dels costos i dels beneficis econòmics i socials. L'avaluació es pot fer abans de posar en marxa una intervenció –*ex ante*–, un cop està en funcionament –*ex dure*–, o bé quan ha finalitzat –*ex post*. L'objectiu últim és disposar d'informació que ajudi a prendre decisions que assegurin el millor ús possible dels recursos públics. (*Guia d'avaluació econòmica de la Generalitat de Catalunya*, s.d.)

La funció més important de l'avaluació és proporcionar informació sobre el desplegament de polítiques públiques, és a dir, permetre detectar les discrepàncies entre la funció real de les polítiques públiques i el resultat esperat, així com la contribució a la solució dels problemes públics (Dunn, 1981, citat per Salazar, 2009). Weiss divideix les funcions de l'avaluació en dues àrees: el procés de presa de decisió i l'aprenentatge organitzacional (Weiss, 1998, citat per Salazar, 2009).

L'avaluació és necessària per:

- Conèixer els resultats o outputs i si les actuacions resolen els problemes pels quals han estat pensades, així com la generació d'impacte (outcomes) o valor públic.
- Establir una teoria del canvi per donar resposta a un problema social.
- Retre comptes a la ciutadania sobre la inversió de recursos públics.
- Prendre decisions basades en dades quantificables o evidències extretes d'anàlisis qualitatives.
- Millorar el procés de planificació i establiment de línies estratègiques.

Tot i que fa anys que es parla de la importància d'implantar sistemes d'avaluació a les polítiques públiques com a mitjà de conèixer els resultats d'una determinada intervenció, i com un element generador de coneixement per a la presa de decisions futures, el cert és que encara no hi ha una gran tradició ni cultura de l'avaluació a les nostres administracions (Rebollo et al., 2014). Afortunadament, aquesta

tendència va canviant i es comença a incorporar, de manera progressiva, com a part fonamental de les preocupacions dels gestors públics, fet que l'ha convertit en una disciplina considerada capaç d'aportar valoracions molt útils sobre l'èxit o fracàs d'una determinada actuació.

La Generalitat de Catalunya disposa de diferents eines i recursos per tal d'impulsar la pràctica de l'avaluació de polítiques públiques en el conjunt del sector públic, a fi de facilitar informació rigorosa i objectiva per a la presa de decisions i una major transparència de l'acció pública:

- Fons de promoció per a l'avaluació de polítiques públiques (PROAVA): és un fons de recursos pressupostaris dotat per part del Departament de la Vicepresidència d'Economia i Hisenda destinat a cofinançar propostes d'avaluació de polítiques públiques realitzades per part dels departaments i entitats del sector públic de la Generalitat de Catalunya.
- Comunitat de pràctica d'avaluació de polítiques públiques de la Generalitat de Catalunya (COAVA): és una xarxa de professionals del conjunt del sector públic de la Generalitat amb responsabilitat directiva i tècnica, i interès en l'àmbit de l'avaluació de polítiques públiques.
- Comissió Interdepartamental d'Avaluació de Polítiques Públiques (CIAVA): creada per Acord de Govern el 12 de novembre de 2019. Té per objectiu impulsar i coordinar l'avaluació de les polítiques públiques en l'àmbit del sector públic de la Generalitat, per tal d'institucionalitzar-la de manera efectiva i garantir que quedi integrada dins els processos de decisió de l'Administració.
- Consorci Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua): constituït el 2006 amb la finalitat d'impulsar, sota aquesta figura, la recerca i l'avaluació de polítiques públiques per comprovar-ne l'eficàcia en relació amb els objectius de les mesures implantades. Està adscrit a l'Administració de la Generalitat de Catalunya mitjançant el departament competent en matèria d'economia i finances, i està format per l'Administració de la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona i la Universitat Pompeu Fabra.

Així doncs, donat que els recursos públics són finits, i sota la responsabilitat d'assegurar un ús eficaç i eficient d'aquests fons públics, així com a acció de govern transparent, l'avaluació esdevé una part obligatòria dins la planificació i el seguiment de la política pública.

4.2 Les diferents metodologies d'avaluació

Existeixen diferents tipus de classificació de plantejaments teòrics i metodològics sobre com s'ha d'abordar l'avaluació de polítiques públiques. Una possible classificació identificaria dos grups: aquelles metodologies que es basen en la recopilació i tractament estadístic de dades –avaluacions quantitatives– i aquelles que es basen en la recollida i anàlisi d'opinions –avaluacions qualitatives. Lluny de ser contraposades, poden ser utilitzades de manera complementària per afegir diferents perspectives i enriquir els resultats finals.

4.2.1 Avaluació quantitativa

Dins els mecanismes d'avaluació quantitativa de polítiques i projectes, l'estudi se centra en l'avaluació econòmica, analitzant els costos i els beneficis d'una determinada intervenció pública. Resulta rellevant per analitzar el rendiment i l'eficiència social, i facilita l'adquisició de coneixement i evidència rigorosa

per a la presa de decisions orientada a obtenir el major valor, impacte o benefici per a la ciutadania per cada euro gastat, facilitant així un major valor social dels recursos emprats.

A la *Guia pràctica 9. Introducció a l'avaluació econòmica* de l'Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Raya i Moreno, 2013) es diferencien els següents tipus d'avaluacions econòmiques:

- Anàlisi cost-benefici (ACB): Avalua polítiques públiques des del punt de vista de les necessitats socials. Quantifica de manera monetària els costos i els beneficis socials d'una determinada intervenció sobre la societat.
- Anàlisi cost-efectivitat (ACE): Compara programes alternatius i, per tant, no serveix per determinar el valor social net d'una determinada actuació. Els costos són mesurats en unitats monetàries i els resultats en unitats no monetàries equivalents per a totes les alternatives. L'objectiu és l'obtenció d'una proporció cost-efectivitat que expressi el cost per unitat de resultats associat a cada programa.
- Anàlisi de minimització de costos (AMC): Aquesta anàlisi no compleix els dos requisits d'una avaluació econòmica, és un cas particular de l'ACE en què els resultats o beneficis de les alternatives que es consideren són essencialment idèntics. No obstant, és gairebé impossible trobar dos programes amb idèntics efectes, encara que el supòsit que els resultats són essencialment iguals pot constituir una aproximació raonable en determinades ocasions.
- Anàlisi cost-conseqüència (ACC): Estudia tant els costos com els resultats dels programes i compara, com a mínim, dues alternatives. Tanmateix, el resultat final de l'ACC no és una mesura del benefici net dels programes objecte de comparació, ni una proporció cost-efectivitat. En aquest tipus d'estudis, els costos i les conseqüències de les diferents alternatives es presenta de manera desagregada deixant al destinatari de l'anàlisi l'assignació de ponderacions als diferents resultats dels programes i la decisió relativa a la utilització d'una regla d'agregació d'aquests efectes.
- Anàlisi cost-eficàcia: Compara programes i projectes. És equivalent a l'ACE, però en condicions ideals o no ambientals (condicions de laboratori) que se sol utilitzar únicament de manera prèvia a la introducció d'un nou programa.
- Anàlisi del retorn social de la inversió (SROI):¹ Aquesta última metodologia es descriu a la guia *Guide to Social Return on Investment* (The Cabinet Office, 2012). Es basa en el càlcul del valor extra financer, és a dir, el valor ambiental, social i econòmic que no es pot reflectir en els estudis financers convencionals en relació amb els recursos invertits per una organització.

L'anàlisi cost-benefici (ACB) és el mètode més valorat entre totes les opcions d'avaluació. De la quantificació en termes monetaris dels beneficis i els costos se'n pot derivar el valor net del programa o la seva rendibilitat. Aquest model presenta certes limitacions, donat que no tots els indicadors es poden monetitzar, sobretot aquells més relacionats amb el benestar social i la percepció de les persones. Aspectes com la qualitat de vida, el grau de satisfacció o el benestar social no es poden mesurar des de la perspectiva quantitativa, per la qual cosa molts autors i autores han començat a defensar la necessitat d'incorporar una visió subjectiva que complementi els indicadors objectius que fins ara eren dominats per mètodes quantitius (Aguado, 2013).

1. La metodologia SROI és una evolució de l'anàlisi cost-benefici en la qual es potencia la comptabilitat social. Amb tota seguretat serà la metodologia més emprada en el futur per a aquest tipus d'estudis, però actualment encara no està prou desenvolupada i resulta difícil trobar indicadors de qualitat. La manca d'indicadors fiables pot desvirtuar el resultat final de l'anàlisi.

La monetització dels elements intangibles dels beneficis socials han de ser vistos des de la subjectivitat de la persona avaluadora i les persones participants. Lluny de restar-li valor a l'avaluació, la subjectivitat ha de ser entesa com una eina més que aporta informació basada en les experiències personals i professionals, el bagatge cultural, el context social i els processos cognitius de cada individu, que poden enriquir el resultat de l'avaluació. Aquesta aportació només es pot fer des d'un posicionament qualitatiu (Aguado, 2013).

4.2.2 Avaluació qualitativa

L'avaluació qualitativa és un mètode que se centra en la investigació sobre aspectes subjectius de la realitat, en lloc d'obtenir dades empíriques com passa amb la quantitativa. S'utilitza tant en el camp de l'educació formal com en l'avaluació de programes d'intervenció, plans d'acció i altres àmbits similars. Mentre que l'avaluació quantitativa se centra en dades obtingudes de manera estadística i en mesures objectives, la qualitativa pren l'enfocament oposat. Així, el seu objectiu és examinar l'experiència individual d'una persona, o bé mesurar aspectes relacionats amb els cinc sentits, emocions i judicis de valor. Sovint es pot utilitzar com a complement a altres estudis empírics.

En aquest sentit, un dels procediments més utilitzats és la triangulació metodològica, que consisteix en recollir i analitzar dades des de diferents angles (qualitatius i quantitius), amb la finalitat de contrastar-los i interpretar-los (Estévez et al., 2006, citat per Mantecón et al., 2019).

4.3 L'avaluació combinant mètodes quantitius i qualitatius

Diversos autors han referit en les seves publicacions la dualitat existent entre defensors de mètodes quantitius i qualitatius en el procés d'avaluació (Izquierdo, 2008). El mètode qualitatiu ha hagut de guanyar-se el respecte de la comunitat avaluadora davant una clara tendència a utilitzar tècniques quantitatives basades en estimacions imparcials i precises. Davant aquesta visió simplista, House (1994) exposa que l'avaluació té un contingut especial i que aquest contingut és més important que les mateixes metodologies i mètodes utilitzats. En aquesta mateixa línia, Subirats (2015) defensa que l'avaluació serà més sòlida quantes més evidències hagi estat capaç d'incorporar sobre els resultats obtinguts. Així mateix, l'Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua), a través dels autors de la guia *d'Introducció a l'avaluació econòmica* (Raya et al., 2013), també reforça aquesta combinació de tècniques i recull l'aportació de Planas (2005), que assenyala que és recomanable integrar ambdós tipus d'estudis, realitzant una anàlisi qualitativa i aplicar posteriorment tècniques quantitatives.

Aquesta clara aposta per reconèixer les aportacions positives que té el mètode qualitatiu ha portat a autors com Cook, considerat un dels principals transformadors americans de les aproximacions experimentals en l'avaluació de programes, a enfocar l'argumentació de l'avaluació cap als resultats obtinguts des de l'experiència de les persones (Cook, 1997, citat per Izquierdo, 2008). MacDonald (1978, citat per Izquierdo, 2008) també expressa la necessitat que té l'avaluació de recollir l'experiència dels participants del programa com a part fonamental de la investigació.

Així doncs, més enllà del debat entre els mètodes quantitius i/o qualitatius, sembla indiscutible la necessitat de la persona avaluadora de conèixer i saber fer ús d'una àmplia bateria de tècniques tant quantitatives com qualitatives per a la recollida, anàlisi i interpretació de la informació que permeti res-

pondre les preguntes i propòsits plantejats a cada avaluació (Izquierdo, 2008). Més encara si l'avaluació vol quantificar impactes socials, on la principal dificultat radica en monetitzar elements intangibles que, si bé no tenen una fàcil traducció econòmica, resulten fonamentals a l'hora de justificar una despesa pública. En aquests casos en què no es pot trobar un valor de mercat o un mètode comparatiu, les aportacions de les avaluacions qualitatives basades en l'autopercepció de les persones poden donar una informació molt valuosa per a la persona avaluadora. La definició d'impacte social no es pot limitar a criteris econòmics, l'avaluació del retorn social se centra en mesurar els impactes de les polítiques en el benestar de la societat, més enllà de perspectives economicistes.

Entenent que totes dues avaluacions –quantitativa i qualitativa– són diferents però a la vegada complementàries, la combinació de les dues, no com a elements independents, sinó buscant la relació entre elles, permet construir un relat molt més proper a la realitat del valor social que tenen les polítiques públiques.

4.4 Estudis similars amb metodologia combinada

L'estudi que es presenta, i que es desenvolupa a partir del punt 5, fa una avaluació dels serveis esportius relacionant la metodologia quantitativa i la qualitativa. S'ha revisat la bibliografia especialitzada i només s'ha trobat un estudi similar a nivell esportiu. Es tracta d'un estudi del 2017 que porta per títol *Anàlisi cost-benefici i informe qualitatiu de l'Espai d'Aigua i Salut* del municipi de Taradell, i va ser realitzat per Andreu Orte, David Castella i Moisès Amorós, del Servei de Planificació i Avaluació, i Mercè Gradaille, de la Gerència de Serveis d'Esports de la Diputació de Barcelona.

L'estudi fa una anàlisi exhaustiva dels costos que comporta la instal·lació esportiva des de la seva construcció fins al manteniment i funcionament anual, i els compara amb alguns indicadors de benefici social. Afegeix, també, una anàlisi qualitativa, que dona com a resultat una visió molt completa dels beneficis socials que l'Espai d'Aigua i Salut aporta a la ciutadania del municipi.

L'estudi de Taradell i aquest de Ripollet que es presenta a continuació reivindiquen el seu paper innovador, ja que es tracta d'uns estudis capdavanters en el context esportiu municipal. Els estudis destaquen la transversalitat de l'esport i l'impacte que té en àmbits com la salut, l'educació, l'economia, l'ocupació o l'urbanisme.

El fet que no hi hagi més precedents posa de manifest les mancances que encara hi ha en l'avaluació de polítiques públiques –i més en el sector esportiu–, sobretot a nivell municipal, i la necessitat d'incorporar-la de manera obligatòria en totes les intervencions que comptin amb finançament públic.

5 Contextualització

5.1 El municipi de Ripollet

Ripollet és un municipi de la província de Barcelona ubicat a la comarca del Vallès Occidental. Limita al sud-oest amb Cerdanyola del Vallès, a l'est amb Montcada i Reixach i al nord amb Barberà del Vallès, formant un continu urbà dins l'àrea metropolitana de Barcelona. Es tracta d'un municipi petit, amb una extensió de 4,39 km² i una població de 39.179 habitants. La major part del sòl està urbanitzat, amb una densitat de població de 9.048 habitants per quilòmetre quadrat (Idescat, s.d.).

Es tracta d'un municipi ben comunicat amb la capital catalana i altres ciutats importants, situat al llarg d'alguns dels principals eixos de la comarca, com la carretera N-150, i les autopistes C-58 i AP-7. A 20 km de centre de Barcelona, diverses línies d'autobús el connecten amb les poblacions veïnes. També destaca la proximitat de dues línies de tren de Rodalies, Montcada-Ripollet i Cerdanyola-Ripollet.

A nivell socioeconòmic, Ripollet presenta una renda familiar bruta per habitant de 15.700 €, per sota de la mitjana de la comarca (17.900 €) i de Catalunya (17.600 €) (Idescat, s.d.). L'Ajuntament té un pressupost de 40,5M € per a l'exercici 2021, també per sota dels pressupostos de poblacions veïnes.

Ripollet disposa d'una dotació d'equipaments completa, tant de titularitat pública com privada, en diversos àmbits com la cultura, l'atenció a les persones, l'educació i l'esport. Destaquen el Centre Cultural, el Teatre Auditori, el Centre d'Interpretació del Patrimoni o la Biblioteca Municipal. A nivell esportiu destaca el Poliesportiu Municipal com a gran complex i el Pavelló Municipal d'Esports Joan Creus, que rep el nom d'un dels esportistes catalans més il·lustres.

5.2 El Poliesportiu Municipal

El Poliesportiu Municipal és una instal·lació de propietat pública i gestionada de manera directa per l'Ajuntament de Ripollet. Les seves instal·lacions aglutinen una gran quantitat de modalitats esportives.

Es troba a la zona nord-est de Ripollet, a la llera del riu Ripoll i al costat de l'autopista C-58 al seu pas per la població. Situat al carrer Magallanes número 22-26, fa cantonada amb la carretera de Santiga, una via comarcal que uneix directament Ripollet amb altres poblacions com Barberà del Vallès, Sabadell, Polinyà o Santa Perpètua de Mogoda.

El Poliesportiu té una extensió aproximada de 43.500 m² i presenta els següents espais esportius: sala d'activitats dirigides, gimnàs, cinc vasos de piscina (una olímpica, dues interiors i dues amb coberta retràctil per a ús exterior i interior), pista d'atletisme de 200 m de corda, vuit pistes de tennis, quatre pistes de pàdel i una sala de tennis de taula. També disposa d'altres espais complementaris com ofícines, sales de reunions, zona d'aparcament i bar restaurant. A l'annex 1 es poden consultar algunes imatges dels espais.

El servei de consergeria i neteja està externalitzat a l'empresa municipal Genera Mitjà Propi SL, i el servei d'activitats dirigides i socorrisme, a les empreses Llop Gestió SL i Safis Sports SL, respectivament.

Quant a la tipologia de persones usuàries (taula 1), es poden agrupar en abonades i no abonades, formant part d'aquest últim grup les persones usuàries de cursos de natació, les que fan ús amb entrades puntuals i grups d'escolars que realitzen activitats curriculars de diversos centres educatius. Els abonaments poden ser individuals o familiars, i per això caldrà distingir entre nombre d'abonaments i nombre de persones abonades. El Poliesportiu Municipal de Ripollet és un complex esportiu amb una gran afluència de públic, amb un total de 4.877 abonaments i 11.633 persones abonades.

Taula 1. Tipologia de persones usuàries del Poliesportiu Municipal.

Concepte	2021
Abonaments a 31 de desembre	4.877
Persones abonades a 31 de desembre	11.633
Persones abonades homes	5.846
Persones abonades dones	5.787

Font. Departament d'Esports de l'Ajuntament de Ripollet.

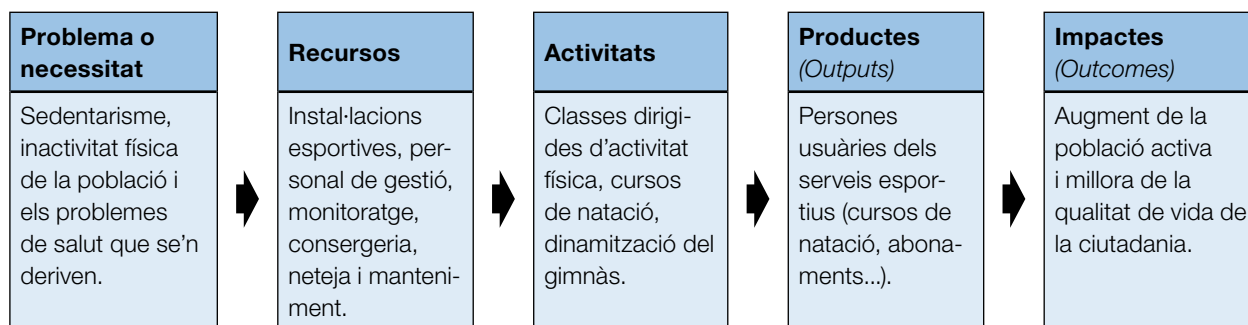
El Poliesportiu ofereix serveis esportius amb monitoratge o personal de vigilància, com els cursos de natació, l'ús lliure de les piscines, els cursos d'activitats físiques dirigides i el gimnàs, i d'altres amb control d'aforament i d'ús, però sense monitoratge, com són els espais exteriors de tennis, pàdel, atletisme i pistes poliesportives.

5.3 Teoria del canvi

La teoria del canvi és una metodologia per representar gràficament, amb una lògica causal, els objectius que busca una intervenció i la manera concreta amb la qual es proposa aconseguir-los. Aquest mètode s'utilitza com a eina de planificació i pot contribuir a veure l'avaluabilitat d'iniciatives, especialment d'enfocament social.

Aquest estudi avalua els serveis esportius del Poliesportiu Municipal de Ripollet, que responen a la voluntat d'oferir una millora del benestar social de la ciutadania i representa, a la vegada, l'argumentari dels ajuntaments per construir i dinamitzar equipaments esportius. El primer pas és identificar el problema social –o el motiu per invertir en esports–, en aquest cas és el sedentarisme i la inactivitat física de la població. A continuació es defineixen els recursos disponibles i les activitats o actuacions que es fan. Els productes o *outputs* són el nombre de persones usuàries dels serveis i determinaran els beneficis obtinguts (*impactes* o *outcomes*), que són: una població més activa, millora de la qualitat de vida i augment del benestar social (gràf. 1).

Gràfic 1. Teoria del canvi dels serveis esportius del Poliesportiu Municipal de Ripollet.

Font. Elaboració pròpia.

6 Metodologia de treball

6.1 Fonts i recursos en la recollida de dades

Les eines emprades per a la recollida d'informació de cada metodologia d'avaluació són:

Anàlisi quantitativa: Per a l'anàlisi quantitativa s'ha utilitzat la metodologia cost-benefici. Es tracta d'una anàlisi *ex post* i amb un horitzó temporal d'un any.

- **Identificació dels costos i beneficis socials més rellevants:** Per a l'establiment dels costos s'ha fet una identificació de totes les despeses i, posteriorment, un acurat filtratge per establir els percentatges imputables als serveis esportius. En aquest apartat s'han tingut en compte les despeses en construcció i amortització de la inversió inicial i reformes, salaris de les persones treballadores, manteniment preventiu i correctiu, subministraments, compres de material, inversions de millora de la instal·lació, contractes de serveis de funcionament, màrqueting i comunicació. També s'ha fet una aproximació als costos ambientals calculant l'empremta de CO2 que genera el Poliesportiu.

Per a l'establiment dels beneficis s'ha fet una identificació d'indicadors de beneficis socials i s'ha buscat un valor econòmic aplicable per poder comparar amb els costos i obtenir així la ràtio cost-benefici. Donat que aquesta part és la més subjectiva i, per tant, la més controvertida, per a cada indicador s'ha construït un argumentari explicatiu.

Anàlisi qualitativa:² Per a l'anàlisi qualitativa s'han utilitzat les tècniques d'enquestes i entrevistes.

- **Enquestes a les persones usuàries dels serveis esportius:** Durant els mesos de desembre de 2021 i gener de 2022 s'han realitzat 183 enquestes a persones usuàries de diferent perfil i diferent servei. Les enquestes s'han realitzat de manera presencial a les instal·lacions esportives. La representativitat de la mostra es detalla a la següent taula (taula 2). La descripció en detall de l'enquesta es pot consultar a l'annex 2.

Taula 2. Representativitat de la mostra.

Concepte	Valor	Com interpretar les dades
Dimensió població majors de 18 anys	11.633	El resultat ha d'interpretar-se de la següent manera: Si s'enquesta a 183 persones, el 90 % de les vegades la dada que s'obté està en el ± 6 % respecte a la dada que s'observa a l'enquesta.
Heterogeneïtat	50 %	
Nivell de confiança	90 %	
Desviació tolerada	6 %	
Nombre d'enquestes	183	

Font. Elaboració pròpia.

- **Entrevistes a agents que s'han considerat estratègics:** Es tracta d'una sèrie d'entrevistes a persones que, pel seu perfil professional, poden aportar diferents punts de vista dels serveis esportius del Poliesportiu Municipal de Ripollet i el seu impacte social. Les entrevistes van ser del tipus semiestructurades i es van utilitzar tres models en funció del perfil de la persona entrevistada i la informació que pot donar segons el seu camp de coneixement. A l'annex 3 es poden consultar els models d'entrevistes.

Les entrevistes tenen l'objectiu de recollir la visió política dels màxims responsables municipals –alcalde i regidora d'esports– i del primer secretari del grup municipal PSC. Complementa la visió tècnica del cap d'Esports de l'Ajuntament de Ripollet.

També s'ha considerat interessant l'aportació del cap d'Equipaments de la Diputació de Barcelona, que ofereix una mirada comparativa de tota la província, i l'aportació d'un metge esportiu del Futbol Club Barcelona que, a més, és usuari de la instal·lació i ofereix una mirada especialitzada sobre la salut.

La informació recollida en aquestes entrevistes contrasten els resultats que s'obtenen de les enquestes realitzades. Totes les entrevistes s'han realitzat durant els mesos de gener i febrer de 2022.

2. Les enquestes també poden considerar-se anàlisi quantitativa perquè presenten resultats estadístics. En aquest cas, donades les característiques de les respostes que analitzen aspectes qualitatius dels serveis basats en l'autopercepció de les persones usuàries s'ha considerat com a anàlisi qualitativa. Allò important no és només el percentatge, sinó la percepció personal de cada indicador.

6.2 Indicadors

La part més important, i també la més difícil, és identificar els indicadors que han de servir per avaluar els objectius establerts. A continuació (taula 3) es detallen els indicadors que s'han utilitzat en aquest treball.

Taula 3. Indicadors utilitzats a l'avaluació.

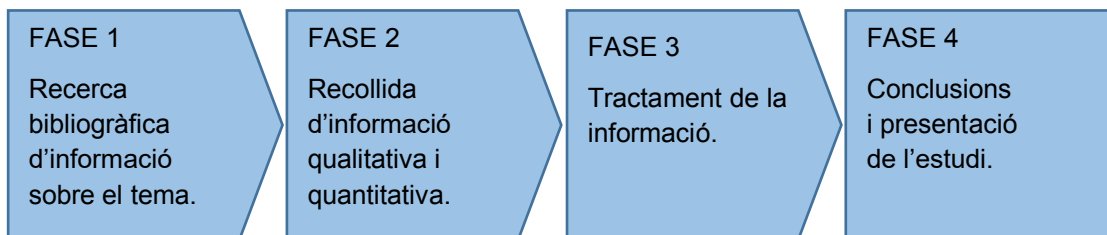
Quantitatius
Costos en capítol I (Retribucions salarials de les persones treballadores del Poliesportiu)
Costos en manteniment i conservació (capítol II)
Costos en subministraments (capítol II)
Costos de funcionament (capítol II)
Empremta de carboni
Estalvi sanitari en salut física
Estalvi sanitari en salut mental
Generació ocupació
Beneficis socioeconòmics en taxes i preus públics aplicables als abonaments
Beneficis socioeconòmics en taxes de serveis de cursos de natació
Beneficis socioeconòmics en taxes de serveis de casals d'estiu

Qualitatius		
Sexe	Satisfacció general	Millora aspecte físic
Edat	Utilitat dels serveis	Millora de l'humor
Motius d'ús dels serveis	Percepció estat de salut	Millora de la vitalitat
Servei més utilitzat	Percepció millora salut	Millora de la qualitat de vida
Neteja	Tipus d'activitat	Reducció de visites al metge
Atenció personal	Freqüència d'ús	Reducció malalties lleus
Monitoratge	Altres pràctiques esportives	Reducció dolors articulars
Varietat activitats	Ganes de fer esport	Valoració activitat física
Horari de la instal·lació	Satisfacció post exercici	Preu de la instal·lació
Confort als espais esportius	Augment relacions socials	Satisfacció amb el preu
Confort a vestir i dutxes	Millora estat de salut	Disposició a pagar més
Ubicació i accessibilitat	Millora alimentació	

Font. Elaboració pròpia.

6.3 Diagrama de flux

Gràfic 2. Diagrama de flux de les fases d'elaboració del treball.

FASE 1
<ul style="list-style-type: none"> -Plantejament del treball, definició d'objectius i metodologia. -Recerca bibliogràfica sobre estudis i metodologies d'anàlisi del retorn social en l'esport. -Recerca bibliogràfica d'antecedents i estudis similars. -Elaboració de la part inicial de l'estudi (resum, marc teòric, contextualització, etc.) -Establiment dels indicadors de costos per a l'anàlisi quantitativa. -Establiment dels indicadors de benefici social per a l'anàlisi quantitativa. -Establiment dels indicadors per a l'anàlisi qualitativa.
FASE 2
<p><i>Anàlisi qualitativa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -Recollida d'informació mitjançant enquestes a persones usuàries. -Recollida d'informació mitjançant entrevistes a agents estratègics. <p><i>Anàlisi quantitativa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -Recollida d'informació sobre els costos mitjançant documentació interna de l'Ajuntament. -Recerca bibliogràfica per calcular els indicadors de benefici social.
FASE 3
<ul style="list-style-type: none"> -Tractament de les dades (càlcul de mitjanes, percentatges, etc.). -Contrast dels resultats de les enquestes amb estudis de satisfacció realitzats amb anterioritat. -Integració de les aportacions dels agents estratègics als resultats de les enquestes. -Desenvolupament dels indicadors de benefici social mitjançant càlculs i recerca d'estudis sobre cada indicador.
FASE 4
<ul style="list-style-type: none"> -Redacció de conclusions de les anàlisis qualitativa i quantitativa. -Elaboració de la infografia resum de l'estudi. -Presentació del treball.

Font. Elaboració pròpia.

7 **Avaluació quantitativa. Anàlisi cost-benefici dels serveis esportius**

7.1 **Costos**

7.1.1 **Costos directes i indirectes**

Per començar l'anàlisi ACB cal establir inicialment quins indicadors de despeses han de ser objecte d'estudi. És important la comptabilització de tots els costos que suposin fluxos de caixa. La dificultat d'aquest apartat radica en calcular els percentatges aplicables del total de costos, ja que el pressupost general de l'Ajuntament no discrimina entre les 5 instal·lacions esportives municipals.

Aquesta avaluació *ex post* del servei té una delimitació d'un any natural; per tant, es descarta aplicar ajustaments i correccions fiscals que sí que es consideren en estudis que tenen un horitzó temporal plurianual. Cal mencionar que les orientacions de la Generalitat de Catalunya basades en les recomanacions de la Comissió Europea i l'OCDE en matèria d'avaluacions econòmiques estableixen que una anàlisi cost-benefici ha de tenir un horitzó temporal de 15 anys. En aquest sentit, l'objectiu del treball és obtenir una fotografia anual, i donades les seves característiques, no és factible analitzar un període tan llarg. S'accepta, doncs, aquesta limitació a mode de simplificar el procediment d'avaluació.

Costos d'amortització de la instal·lació

El Poliesportiu Municipal de Ripollet es va construir el 1981 i el seu cost va ser de 3.484.803 €. El percentatge d'amortització anual per a bens immobles és d'un 2 %, per tant el cost d'amortització per any és de 69.696,06 €. El valor del terreny no s'amortitza, perquè no pateix desgast per l'ús i el pas del temps.

Durant aquests 41 anys, s'han fet reformes per valor de 5.166.057 €. Realitzant la mateixa operació, el cost d'amortització per les millores és de 103.321 €. El total que hem d'imputar a l'estudi és la suma de les dues quantitats, **173.017 €**.

Costos en capítol I. Despeses de personal

En aquest apartat s'analitza el capítol I del pressupost del Departament d'Esports, inclòs en el pressupost general de l'Ajuntament de Ripollet de 2021 (taula 4). Les despeses dels salaris de les persones treballadores del Departament d'Esports inclouen les retribucions, les assegurances socials i les despeses socials. Per calcular els costos aplicables a l'estudi, s'ha fet una aproximació del percentatge de dedicació de cada persona treballadora als serveis esportius. Finalment, s'ha fet una agrupació segons les competències.

Els serveis d'activitats dirigides, socorrisme de la temporada d'estiu, i neteja i consergeria estan externalitzats i, per tant, el seu cost s'imputa al capítol II.

Taula 4. Despesa en capítol I per grup professional.

Grup professional	Import aplicat
Direcció i personal de comandament	108.090 €
Personal tècnic d'activitats	68.288 €
Personal tècnic d'activitats aquàtiques	468.337 €
Personal d'administració	73.400 €
Personal de manteniment	159.385 €
Total	877.500 €

Font. Pressupost municipal de l'Ajuntament de Ripollet 2021.

Costos en capítol II. Despeses de béns corrents i serveis

En aquest apartat s'analitza el capítol II del pressupost del Departament d'Esports, inclòs en el pressupost general de l'Ajuntament de Ripollet (taula 5). Les partides pressupostàries s'han agrupat en tres blocs segons el seu destí: manteniment i conservació del poliesportiu (reparació de maquinària i vehicles, material divers, contractes de manteniment), subministraments (llum, gas, aigua, carburants, vestuari, medicaments i productes químics) i despeses de funcionament (contractes de serveis externalitzats, compra de material esportiu, despeses d'organització d'esdeveniments).

Les despeses de funcionament i subministraments estan separades comptablement per centres de costos, per la qual cosa són nombres reals. La despesa en manteniment és general a tot el departament i inclou el Poliesportiu Municipal, els Pavellons Municipals d'Esports Joan Creus i Francesc Barneda, i els Camps Municipals de Futbol Ripollet i Industrial. Com a criteri per poder establir quin percentatge equival al poliesportiu s'ha decidit que l'indicador serien els metres quadrats d'instal·lació. Si bé és cert que les piscines tenen més complexitat tècnica que altres equipaments, també és cert que d'aquests 43.500 m² molts són d'espais exteriors on el manteniment és més econòmic. La superfície total del Poliesportiu és de 43.500 m² i la suma de la resta d'equipaments és de 18.500 m², per tant s'ha imputat un 70 % de la despesa total.

Taula 5. Despesa en capítol II.

Concepte de despesa	Import
Manteniment i conservació	470.650 €
Subministraments	323.038 €
Funcionament	833.580 €
Total	1.627.268 €

Font. Pressupost municipal de l'Ajuntament de Ripollet 2021.

La resta de capítols del pressupost municipal no tenen afectació a les despeses imputables als serveis esportius del Poliesportiu.

7.1.2 Costos d'externalitats

A continuació es presenten els càlculs no financers relacionats amb el funcionament del Poliesportiu i que fan referència als impactes negatius al medi ambient. Aquests impactes es mesuren per l'empremta de CO₂, que representa el volum total de gasos d'efecte hivernacle (GEH) que produeixen les activitats econòmiques i quotidianes de l'esser humà.

Per trobar aquest indicador s'han analitzat els consums de subministraments d'energia elèctrica, gas i carburant, i posteriorment s'ha fet una primera conversió a la unitat de mesura Tones de Carboni (Tn CO₂). Finalment s'ha fet una segona conversió a euros.

Ha estat de gran ajuda l'ús d'una eina de càlcul de l'empresa CeroCO₂, disponible a la seva pàgina web, que permet la recollida de tots els valors i fa la conversió de cada un d'ells de manera automàtica.

Un cop obtingudes les dades en euros, s'ha consultat el preu mig de compensació de 2021, el qual se situa en 8 €/Tn CO₂, segons aquesta mateixa empresa (CeroCO₂).

La següent taula (taula 6) mostra el resum dels càlculs realitzats:

Taula 6. Costos mediambientals.

Subministrament	Consum	Tn CO ₂	€/Tn Co ₂ 2021	€ totals
Elèctric	787.955 kW/h	197	8 €	1.576 €
Gas	166.427 m ³	338	8 €	2.704 €
Carburant	839 litres	2,9	8 €	23,2 €
Totals		537,9		4.303,2 €

Font. Elaboració pròpia.

7.1.3 Taula resum de costos

Taula 7. Total de costos dels serveis esportius del Poliesportiu Municipal.

Concepte de despesa	Import
Amortització	173.017€
Costos capítol I	877.500€
Costos capítol II	1.627.268€
Costos d'externalitats	4.303€
Total	2.682.082 €

Font. Elaboració pròpia.

7.2 Beneficis

L'economia considera benefici tot allò que contribueix a augmentar el benestar social, entenent no només aquells beneficis tangibles (ingressos econòmics), sinó també aquells beneficis intangibles i que tenen un valor des d'una perspectiva social. Per a l'Administració pública, és una avaluació clau, donat que no només és important el retorn econòmic, sinó avaluar què rep la societat, quins beneficis obté gràcies al desplegament de les polítiques públiques.

7.2.1 Els beneficis socials

En aquest apartat s'analitzen els beneficis socials que tenen una quantificació econòmica directa i aquells que no en tenen i, per tant, cal reflectir el seu valor buscant un referent monetari. Es tracta de la part d'anàlisi que presenta més incertesa, donat que no sempre es troba un valor de mercat i, per tant, s'han de fer estimacions indirectes.

S'han hagut de descartar alguns indicadors perquè no hi ha literatura especialitzada i detallada al respecte i sovint els estudis donen dades molt generals. Davant aquesta situació, es corria el risc de caure en un excés de subjectivitat i aplicar valors econòmics que poden acabar desvirtuant l'anàlisi global. Per aquest motiu és tan important complementar l'estudi amb una anàlisi qualitativa. S'ha optat per definir 3 blocs de beneficis socials que es consideren rellevants per el càlcul global. Cada benefici presenta la seva metodologia d'anàlisi i s'acompanya de l'argumentari que relata com s'arriba a les conclusions finals.

Beneficis en la salut

La realització de qualsevol tipus d'activitat física està directament relacionada amb el benestar, els estils de vida saludables, la millora de la salut i la qualitat de vida. És molta la literatura que estudia la incidència de la pràctica de l'activitat física sobre la salut. En canvi, la repercussió econòmica que té en la inversió pública, com s'ha comentat anteriorment, és un terreny poc estudiat i sovint es limita a dades molt genèriques. És evident la dificultat de concreció que té establir una correlació entre pràctica d'activitat física i despesa sanitària.

El primer indicador fa referència al cost de la inactivitat física i al potencial estalvi sanitari que es produeix gràcies a l'activitat física. Aquest primer indicador se centra en les malalties més directament vinculades a la inactivitat, que són les cardiovasculars. Per tal d'establir un criteri per monetitzar l'estalvi sanitari que produeix l'activitat física en el context estudiat, s'ha agafat com a referència l'estudi sobre el pes econòmic de la inactivitat física de la Fundación España Activa, *Termómetro del Sedentarismo en España: Informe sobre la inactividad física y el sedentarismo en la población adulta española*, el qual xifra en 1.560 M € el cost total de la inactivitat física a l'estat espanyol (dades de 2017), (Jiménez et al., 2020). Aquest estudi no dona xifres per comunitat autònoma; per tant, s'ha considerat la proporció de població catalana, donant com a resultat un cost de salut de 261.633.333 €. Per últim, es fa una projecció a la població de Ripollet per determinar en 1.324.027 € l'estalvi sanitari, en dades de 2017, i 1.367.347 € en dades actuals. Per calcular la incidència en la població que fa ús de la instal·lació esportiva objecte de l'estudi s'ha fet una regla de tres tenint en compte la població total i la població abonada. Per tant, la quantitat que ha de servir com a estimació de benefici social en salut física és de 406.407 €.

El segon indicador de benefici en salut és l'estalvi en salut mental. A Catalunya, segons les dades de l'Enquesta de salut de Catalunya (ESCA) de 2015, una de cada sis persones declara que pateix problemes d'ansietat o depressió. De totes les patologies referides a la salut mental, només s'han trobat dades econòmiques sobre la depressió, per tant només podrem fer referència a aquesta dada i descartar altres indicadors que formen l'estalvi total en salut mental. Pel que fa a la depressió, l'*Estudi de costos i càrrega de la depressió a Catalunya (CostDep-2006)* i l'informe *Estratègies 2017-2020, Pla director de salut mental i addiccions* (juliol de 2017) la despesa a Catalunya va ser de 735,4 M €. En dades estimatives segons la població de Ripollet, la despesa en salut mental seria de 3.745.588 €. Segons l'estudi de la Fundación España Activa *Termómetro del ecosistema del deporte en España* (Jiménez et al., 2020), realitzar activitat física amb les recomanacions de l'OMS podria reduir la despesa en aquest concepte en un 48 %. Un altre estudi (Rodríguez-Romo et al., 2015) estima l'estalvi en un 41 %. Agafant la xifra més conservadora, Ripollet podria estalviar 1.535.691 € en dades del 2017, que en dades actuals seria 1.585.936 €. Novament, la quantitat estimada aplicable a la població abonada és de 471.376 €.

S'han descartat altres indicadors de valor per no disposar de dades concretes i no poder establir una metodologia clara per monetitzar els resultats. L'estudi de la Fundación España Activa cita: "Una gran quantitat d'investigacions han considerat com l'esport contribueix a obtenir beneficis socials més amplis, incloses les millores en salut i el benestar, la satisfacció per la vida, la reducció del crim, la cohesió i l'activisme de la comunitat, la gestió ambiental, el nivell educatiu, la participació al mercat laboral, la renovació cívica, la regeneració i el desenvolupament de la joventut" (Coalter, 2007; Oughton i Tacon, 2007; Brookes i Wiggan, 2009, citats per Jiménez et al., 2020). Potser en el futur, a mesura que els processos d'avaluació es vagin generalitzant, es disposarà de més informació per poder quantificar més indicadors de benestar social.

El resultat final que s'ha tingut en compte per a l'estudi quantitatiu, quant a benefici social en salut, donaria una estimació final de **877.783 €**.

Beneficis en la generació d'ocupació

Aquest apartat valora els efectes del Poliesportiu Municipal pel que fa al capital humà. Una de les aportacions socials més importants de l'esport és en matèria d'ocupació. A Espanya, l'esport ha generat 414.000 llocs de treball, un 2,1 % de la població activa del país (Jiménez et al. 2020). A nivell local, el

Poliesportiu té una model de gestió directa amb un total de 26 persones treballadores (personal laboral fix), més les persones que treballen en les empreses de serveis externalitzats (servei de monitoratge d'activitats físiques dirigides, servei de socorrisme i servei de neteja i consergeria).

Per calcular el benefici social que afecta aquestes persones que són residents a Ripollet o desenvolupa la seva activitat laboral a Ripollet, s'han analitzat les retribucions que perceben en el sector públic i s'han comparat amb les del sector privat. És cert que potser no totes les persones treballarien en una oferta privada, però s'ha optat com a criteri aïllar el resultat de la comparació salarial i descartar altres aspectes que poden influir, però que no és possible conèixer, per exemple, quantes persones estarien sense feina, o quant cobrarien en altres feines d'altres sectors. El motiu per tractar aquest criteri d'aquesta manera respon, en primer terme, a posar en valor l'aposta del govern municipal de mantenir una gestió directa de l'equipament, i en segon terme, al fet que si fos gestió indirecta, l'empresa adjudicatària necessitaria un número similar de persones per desenvolupar el servei. També cal mencionar que, per la dimensió la de població de Ripollet, existeix l'obligació de disposar d'un poliesportiu municipal, per tant es descarta l'opció de comparar entre tenir el servei o no tenir-ho.

Abans d'entrar en càlculs, cal entendre que el personal del Poliesportiu realitza altres funcions fora d'aquest equipament: per exemple, la brigada de manteniment també s'encarrega de la resta d'instal·lacions esportives del municipi i els tècnics donen suport a entitats esportives que no són un servei directe de l'equipament. En aquest sentit, s'ha fet una aproximació segons l'estimació de jornada que dedica cada persona a tasques directament relacionades amb els serveis esportius del Poliesportiu. El mateix percentatge s'ha aplicat a l'empresa privada per poder tenir un únic criteri a l'hora de comparar.

La informació econòmica s'ha obtingut directament del Departament de Persones de l'Ajuntament de Ripollet i del conveni núm. 79001905012002, aprovat a la Resolució TSF/1577/2018, de 12 de juny, per la qual es disposa la inscripció i la publicació del Conveni col·lectiu de treball de les empreses privades que gestionen equipaments i serveis públics, afectes a l'activitat esportiva i de lleure. El conveni estableix 5 grups professionals amb les següents retribucions anuals: G1 (19.990 €, personal de direcció i comandament), G2 (18.100 €, comandament mig, tècnics especialistes), G3 (15.600 €, tècnics generalistes, administració), G4 (15.350 €, auxiliars i manteniment) i G5 (15.000 €, personal de neteja i consergeria). S'ha aplicat un benefici industrial d'un 6 % i un 4 % més per a altres despeses.

La següent taula (taula 8) mostra la comparativa salarial.

Taula 8. Comparativa de retribucions i diferència total.

Personal	Sector públic	Sector privat	Diferència total
Direcció i comandament	94.025 €	65.670 €	28.355 €
Personal tècnic especialista	19.250 €	18.100 €	1.150 €
Personal tècnic generalista	536.623 €	256.410 €	280.213 €
Personal d'administració	55.229 €	34.320 €	20.909 €
Personal de manteniment	159.385 €	67.232 €	92.153 €
Total	864.512 €	441.732 €	442.780 €

Font. Elaboració pròpia segons dades de l'Ajuntament i del conveni professional del sector privat.

Aquesta comparativa té la limitació que els preus calculats són en base al conveni i és possible que empreses privades tinguin retribucions salarials lleugerament superiors. Com que aquestes diferències no seran molt significatives i ja s'està aplicant un increment d'un 10 % per a cobrir el benefici industrial i altres despeses no previstes, s'ha decidit acceptar aquest valor final. El resultat final que s'aplicarà a l'estudi és de **442.780 €**.

Beneficis socioeconòmics com a resultat de la política local en taxes i preus públics d'abonaments i cursos infantils

Aquests són uns indicadors que poden comportar discrepàncies d'opinions de si poden ser considerats beneficis socials o no. En l'argumentació de per què s'han inclòs en l'estudi cal explicar que un dels elements clau que ha diferenciat històricament el Poliesportiu Municipal de Ripollet és el preu per la seva utilització. La voluntat política ha estat, des del seus orígens, portar l'activitat física a totes les persones mantenint uns preus molt socials. Així doncs, aquesta característica suposa un benefici directe per a la població de Ripollet, donat que suposa un gran estalvi econòmic per a les famílies que volen tenir accés a l'activitat física en una instal·lació municipal. Per tant, aquesta filosofia que qualsevol persona pugui accedir a l'activitat física del poliesportiu i que inclogui també tota la família –en el cas de l'abonament familiar– per unes taxes tan reduïdes, sí que mereix la consideració d'un benefici social. Per motivar aquest relat, s'ha comparat els preus d'instal·lacions de municipis propers i amb serveis similars.

El preu de l'abonament individual que dona accés a tota l'oferta esportiva de l'equipament és molt més econòmic que en altres instal·lacions esportives similars. Però on es diferencia veritablement és en el preu de l'abonament familiar (unitat familiar amb menors a 20 anys). A continuació es mostra una comparativa de preus d'altres instal·lacions de poblacions veïnes (taula 9).

Taula 9. Comparativa de preus d'instal·lacions esportives.

Instal·lació	Individual	Familiar 2 membres	Familiar 3 membres	Familiar 4 membres
Poliesportiu Municipal Ripollet	20,25 €	31,65 €	31,65 €	31,65 €
Parc Esportiu Municipal Guiera (Cerdanyola del Vallès)	42,50 €	72,50 €	92,50 €	100,00 €
Montcada Aqua (Montcada i Reixac)	30,53 €	76,14 €	84,84 €	96,89 €
Complex Esportiu Municipal Can Casablanques (Sant Quirze del Vallès)	22,62 €	41,28 €	41,28 €	41,28 €

Font. Elaboració pròpia.

El càlcul del benefici social s'establirà amb la comparació dels preus dels abonaments de diferents instal·lacions. Per obtenir un preu comparatiu, s'ha fet una mitjana entre les instal·lacions consultades, agafant com a referències els preus dels abonaments individuals i familiars de 4 membres. El preu mitjà de l'abonament individual és de 31,8 €. El preu mitjà d'un abonament familiar de 4 persones, és a dir, una parella adulta amb 2 menors, és de 79,89 €.

S'ha considerat com a benefici social la diferència entre el que paguen les persones usuàries a Ripollet per a l'ús dels serveis esportius i el que pagarien a altres municipis, agafant com a referència el preu

mitjà calculat de la resta d'instal·lacions. Es descarta calcular les despeses en transport i estalvi de temps per no poder establir un percentatge de població que estaria disposada a desplaçar-se per utilitzar altres instal·lacions. Els càlculs s'han fet amb les dades d'abonament actuals del Poliesportiu. Com es pot comprovar, el gran benefici s'obté en la modalitat familiar. El benefici social estimat (taula 10) és de 1.970.382,2 €.

Taula 10. Càlcul del benefici en estalvi en taxes dels abonaments.

Abonament	Preu Ripollet	Preu mitjà altres	Núm. abonaments	Total mes	Total anual
Individual	20,25 €	31,80 €	1.937	22.372,35 €	268.468,2 €
Familiar	31,65 €	79,89 €	2.940	141.825 €	1.701.900 €
				Total	1.970.368,2 €

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de les Ordenances Fiscals i preus d'altres municipis.

Aquesta política de preus tan reduïts es reflecteix en el municipi, en termes de benefici social, en la quantitat de persones abonades i usuàries del Poliesportiu. D'una població de 39.000 habitants, 11.633 estan abonades a l'equipament –abonaments actius. En aquest sentit, és significativa l'aportació del cap d'Esports a l'entrevista realitzada per a aquest estudi, on indica que “és difícil trobar una persona a Ripollet que mai hagi estat abonada o hagi estat usuària d'algun dels serveis esportius” (comunicació personal, 23 de gener de 2022).

Per últim, l'article 7 de l'Ordenança fiscal número 19 per a la prestació de serveis esportius de l'Ajuntament de Ripollet recull una sèrie de reduccions que responen a beneficis socials per família nombrosa, monomarental o monoparental, o situacions d'atur. L'informe tècnic que acompanya l'Ordenança fiscal estableix un còmput total de reduccions d'un 3 % del total d'ingressos per abonaments, que suposa un total de **46.864,77 €**.

Seguint en la línia de taxes i preus socials, es destaquen 2 serveis més: cursos de natació per a infants i casal esportiu d'estiu. L'aprenentatge de la natació, i més en una societat mediterrània, esdevé una de les principals activitats infantils que una instal·lació municipal ha d'oferir a la població. La seva aportació a la societat està sobradament documentada en termes tant de beneficis físics i mentals, com de seguretat pel que representa el domini del medi aquàtic. En el segon cas, el casal esportiu d'estiu és un servei adreçat als infants en primer terme, però en realitat es tracta d'un servei a les famílies, perquè suposa una oferta d'ocupació del temps en període no lectiu.

Per establir un criteri que pugui analitzar els beneficis que rep la població de Ripollet que són usuaris i usuàries d'aquests serveis, s'ha utilitzat la mateixa metodologia que a l'apartat anterior, consistent en la comparació de preus d'activitats similars. El resultat ha de respondre a la pregunta de quin és el preu d'aquests serveis en altres poblacions i quin és el preu a Ripollet. L'argumentació de per què els preus són més reduïts responen, novament, a unes línies estratègiques polítiques sobre l'accessibilitat dels serveis esportius a tota la societat.

El preu del curs de natació infantil al Poliesportiu és de 145 € anuals per a infants menors de 6 anys i 100 € anuals per a infants de 6 anys i majors de 6 anys. El preu dels cursos de natació al complex esportiu Guiera de Cerdanyola, municipi veí, és de 330,6 € anuals per a infants menors de 6 anys i de

139 € per a infants de 6 anys i majors de 6 anys. El benefici social s'estableix en la diferència de preu que les famílies de Ripollet pagarien si fessin l'activitat en un altre complex esportiu (taula 11). Novament s'ha descartat la despesa en desplaçaments pels mateixos criteris explicats anteriorment.

Taula 11. Taula comparativa de preus de cursos de natació infantil.

Activitat	Preu Ripollet	Preu Cerdanyola	Diferència	Número cursetistes	Total
Curs menors de 6 anys	145 €	330,6 €	185,6 €	244	33.472 €
Curs natació ≤ 6 anys	100 €	139,8 €	39,8 €	456	18.148,8 €
				Total	51.620,8 €

Font: Elaboració pròpia.

Pel que fa als casals d'estiu, s'ha fet una comparativa amb altres preus de serveis similars. En aquest cas, les ofertes comparades són de dues entitats privades sense ànim de lucre del municipi i de la població veïna, Cerdanyola del Vallès. El resultat final s'obté de la diferència entre el preu local i la mitjana de les altres ofertes. La següent taula detalla els preus de cada oferta i el nombre d'infants que van utilitzar el servei del Poliesportiu durant l'estiu del 2021 (Taula 12).

El benefici social s'estableix amb la diferència de preu que les famílies de Ripollet pagarien si fessin l'activitat en una altra oferta. Es descarten els descomptes per a famílies que inscriuen a més d'un infant per no tenir la dada real.

Taula 12. Comparativa de preus de casals d'estiu.

Activitat	Preu Poliesportiu	Preu Entitat 1	Preu Entitat 2	Preu Cerdanyola	Número infants	Estalvi total
Casal estiu	193 €	240 €	210 €	275 €	190	9.056 €

Font: Elaboració pròpia.

El benefici social resultat per al càlcul total en aquest apartat és de **2.077.909,77 €**.

7.2.2 Taula resum de beneficis socials

Taula 13. Taula resum de beneficis socials.

Beneficis socials	Càlcul
Beneficis en la salut	877.783 €
Beneficis en la generació d'ocupació	442.780 €
Beneficis socioeconòmics en taxes i preus públics d'abonaments i cursos	2.077.909 €
Total	3.398.472 €

Font: Elaboració pròpia.

7.3 Resultats, anàlisi de sensibilitat i anàlisi d'escenaris

Els resultats d'una ACB s'han d'interpretar en relació amb la viabilitat social del projecte, d'acord amb unes estimacions o projeccions. Es destaquen en aquest apartat la ràtio cost-benefici, el Valor Actual Net (VAN), l'anàlisi de sensibilitat i l'anàlisi d'escenaris.

La ràtio cost-benefici s'obté al dividir el valor actual del total de beneficis entre el valor actual del total de costos. Indica l'índex de rendibilitat d'un projecte, el qual serà rendible quan la ràtio cost-benefici sigui superior a la unitat. En aquest sentit, com es pot veure a la següent taula, s'obté un valor 1,27 (Taula 14). Per tant aquest estudi dona un resultat positiu, és a dir, és rendible socialment.

Taula 14. Ràtio cost-benefici

Resultats	Càlcul
Costos d'amortització	173.017 €
Costos dels serveis	2.504.768 €
Costos externalitats	4.303 €
Beneficis socials	3.398.472 €
Ràtio cost-benefici	1,27

Font: Elaboració pròpia

El VAN o Valor Actual Net (també conegut com a Valor Present Net o VPN) és un indicador que s'utilitza per valorar i determinar la viabilitat i rendibilitat d'un projecte d'inversió. Es calcula amb la diferència entre els beneficis totals i els costos totals. Si el resultat és positiu, el servei és rendible. Aquest estudi dona un VAN de 716.384 €, per tant és rendible socialment.

L'anàlisi de sensibilitat és una tècnica que estudia l'impacte que té sobre el VAN la modificació d'una o de les dues variables que el conformen. Gràcies a aquesta tècnica es poden comparar i projectar diversos escenaris variant els costos, els beneficis o les dues variables. La taula 15 mostra l'anàlisi de sensibilitat dels resultats de l'estudi i mostra gràficament els límits en els quals el projecte resulta rendible i quan dona un resultat negatiu (taula 15).

La taula aïlla els costos fixos i els aplica sempre abans de tornar el valor de la cel·la. Per tant, amb els beneficis actuals i els costos variables actuals, s'obté una rendibilitat neta de 716.384 €, és a dir, el VAN. Es pot veure que és una inversió molt positiva i estable, donat que els resultats positius es mantenen, variant el grau de costos i de beneficis. Els resultats negatius es donarien després de grans canvis en els beneficis o en els costos. Així, es donaria una rendibilitat negativa quan:

- Els beneficis es mantinguin, però els costos augmentin un 50 %.
- Els beneficis es redueixin un 10 % i els costos augmentin un 30 %.
- Els beneficis es redueixin un 20 % i els costos augmentin un 10 %.
- Si els beneficis es redueixen un 30 %, el resultat seria negatiu fins i tot amb una reducció de costos d'un 10 %.

En quins escenaris podrien donar-se aquestes situacions? Un augment dels costos variables respondrien a sobrecostos en manteniment i conservació de la instal·lació, en subministraments i/o despeses de funcionament, és a dir, capítol II del pressupost de l'Ajuntament. Les despeses en amortització i capítol I s'entenen com a fixos, tot i que les despeses de personal també poden variar lleugerament d'un any a un altre, però no significativament. Una altra possibilitat és que els beneficis es redueixin. En aquest sentit, podria ser conseqüència d'una reducció en el número de persones abonades i usuàries dels serveis esportius.

Taula 15. Anàlisi de sensibilitat.

Benefici	3.398.472,00 €					
Costos fixos	1.050.517,00 €					
Costos variables	1.631.571,00 €	-30%	-20%	-10%	Benefici actual	10%
Resultat	716.384,00 €	2.378.940,00 €	2.718.789,00 €	3.058.638,00 €	3.398.472,00 €	3.738.335,00 €
-40 %	978.942,00 €	349.481,00 €	689.330,00 €	1.029.179,00 €	1.369.013,00 €	1.708.876,00 €
-30 %	1.142.100,00 €	186.323,00 €	526.172,00 €	866.021,00 €	1.205.855,00 €	1.545.718,00 €
-20 %	1.305.257,00 €	23.166,00 €	363.015,00 €	702.864,00 €	1.042.698,00 €	1.382.561,00 €
-10 %	1.468.414,00 €	-139.991,00 €	199.858,00 €	539.707,00 €	879.541,00 €	1.219.404,00 €
Costos variables	1.631.571,00 €	-303.148,00 €	36.701,00 €	376.550,00 €	716.384,00 €	1.056.247,00 €
10 %	1.794.728,00 €	-466.305,00 €	-126.456,00 €	213.393,00 €	553.227,00 €	893.090,00 €
20 %	1.957.885,00 €	-629.462,00 €	-289.613,00 €	50.236,00 €	390.070,00 €	729.933,00 €
30 %	2.121.042,00 €	-792.619,00 €	-452.770,00 €	-112.921,00 €	226.913,00 €	566.776,00 €
40 %	2.284.199,00 €	-955.776,00 €	-615.927,00 €	-276.078,00 €	63.756,00 €	403.619,00 €
50 %	2.447.356,00 €	-1.118.933,00 €	-779.084,00 €	-439.235,00 €	-99.401,00 €	240.462,00 €
60 %	2.610.513,00 €	-1.282.090,00 €	-942.241,00 €	-602.392,00 €	-262.558,00 €	77.305,00 €

Font: Elaboració pròpia.

Acompanyant l'anàlisi de sensibilitat, en els estudis ACB s'acostumen a projectar tres escenaris (taula 16): un optimista amb un augment del VAN com a resultat, un conservador amb resultats similars a l'actual VAN, i un pessimista que establiria el límit en el qual passaria a ser un VAN negatiu i, en conseqüència, una ràtio cost-benefici negativa.

Taula 16. Anàlisi d'escenaris.

Escenaris	
Optimista	Els beneficis socials augmenten un 10 %, perquè s'arriba a més persones usuàries o es genera més ocupació augmentant serveis. Els costos es redueixen un 10 % per estratègies d'estalvi energètic o per reducció del manteniment. S'obté un VAN de 1.219.404 € i una ràtio cost-benefici d'1,48.
Conservador	Tant els beneficis socials com els costos es redueixen un 10 %. S'obté un VAN de 539.707 i una ràtio cost-benefici de 1,21.
Pessimista	Els beneficis socials es redueixen un 10 % i els costos augmenten un 20 % per pujades dels preus de subministraments o altres variables. S'obté un VAN de 50.236 € i una ràtio cost-benefici d'1,01, al límit de la rendibilitat positiva.

Font: Elaboració pròpia.

8 **Avaluació qualitativa**

8.1 **Introducció**

Objectius

L'objectiu de l'informe és valorar qualitativament els serveis esportius del Poliesportiu Municipal de Ripollet i complementar l'anàlisi quantitativa cost-benefici amb indicadors no monetitzables i crear així una avaluació més completa dels serveis.

Aquesta valoració qualitativa inclou uns objectius d'impacte autopercebut que, si bé no compleixen amb els requisits científics estrictes d'una avaluació d'impacte, donat que no s'ha mesurat amb grups d'intervenció i de control i, per tant, no es pot construir una avaluació contrafactual, sí que són útils per avaluar les estratègies i la gestió dels serveis. Els elements d'impacte autopercebut que s'han analitzat són: estat de salut general, hàbits alimentaris, aspecte físic, humor, vitalitat, qualitat de vida, reducció de malalties, nivell d'estrès i capacitat relacional.

Metodologia

El present estudi qualitatiu s'ha executat durant els mesos de novembre de 2021 i febrer de 2022, i s'han utilitzat les següents eines:

- Enquestes a persones usuàries: Mostra de 183 enquestes i comparació i anàlisi d'altres estudis anteriors que incloïen enquestes.
- Entrevistes a professionals i agents estratègics: Un total de 6 entrevistes.

Processament de la informació

El resultat final de l'informe qualitatiu s'obté de les valoracions de les enquestes agrupades en 6 blocs, cada un amb unes conclusions específiques d'aquells indicadors.

Limitacions

Per últim, aquesta anàlisi presenta les limitacions següents:

- Establiment de l'univers. Les persones usuàries es divideixen entre persones abonades i no abonades a la instal·lació. Els abonaments es divideixen, a grans trets, entre individuals i familiars. Així, els abonaments són 4.877, però les persones abonades són 11.633. No es té un registre de les persones usuàries no abonades. Sent un volum tan gran, és difícil establir un univers real, perquè es desconeix la freqüència d'assistència a la instal·lació de cada persona.
- Mostra. Tot i que s'ha comptat amb la col·laboració del monitoratge de la instal·lació, ha resultat difícil la implicació de les persones usuàries. A més, recentment s'ha aprovat un reglament de participació que inclou una normativa per fer enquestes de satisfacció dels serveis. En aquest sentit, no s'ha volgut interferir en les properes accions que es duran a terme des del Departament d'Esports. Així doncs, s'han obtingut 183 enquestes que, sobre l'univers establert en 11.633 persones, dona un marge d'error del 6 % i un nivell de confiança del 90 %. A mode de reforçar els resultats totals, s'han comparat amb dos estudis de satisfacció anteriors, un realitzat pel Servei d'Avaluació i Qualitat i la Gerència dels Serveis d'Esports de la Diputació de Barcelona el 2013, i un treball de final de grau de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport de la Universitat de Vic de 2016.
- Profunditat de l'estudi. Se centra en una visió general de persona usuària dels serveis esportius. Es pot aprofundir més incloent altres perspectives que poden donar conclusions interessants: és el cas d'un anàlisi segregada per edats o per sexe.

8.2 Resultat de les enquestes

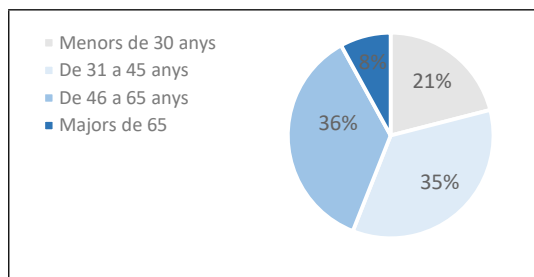
A continuació es presenten els resultats de les valoracions de les persones enquestades.

8.2.1 Perfil de les persones usuàries

El perfil de les persones usuàries és molt divers, donada l'àmplia oferta d'activitat física. La mitjana d'edat se situa al voltant dels 42 anys. Desglossant per franges d'edat, un 21 % correspon a menors de 30 anys, un altre 35 % correspon a la franja entre els 31 i els 45 anys, un 36 % estarien entre els 46 i els 65 anys, i un 8 % són majors de 65 anys (gràf. 3). Pel que fa a la proporció d'homes i dones que fan ús d'aquests serveis, la relació és d'un 50,3 %-49,7 %, respectivament (gràf. 4).

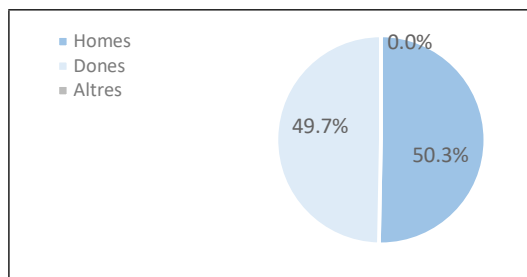
La diversitat d'edat es complementa amb els cursos de natació destinats a infants i joves, que actualment tenen un públic de 800 cursetistes, i el casal d'estiu amb 200 infants.

Gràfic 3. Distribució per franges d'edat

Font. Elaboració pròpia.

Gràfic 4. Distribució per sexe

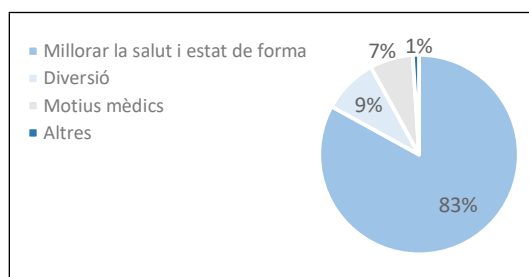

Font. Elaboració pròpia.

8.2.2 Motivacions per fer ús dels serveis esportius del Poliesportiu

És important conèixer per què les persones decideixen fer ús dels serveis esportius del Poliesportiu Municipal. Un 83 % de les persones enquestades ho fan per millorar el seu estat de forma i la seva salut general, un 9 % ho fa per diversió, mentre que un 7 % al·lega motius mèdics, és a dir, tenen alguna recomanació mèdica. Un 1 % ha marcat l'opció d'altres motius diversos (gràf. 5).

Gràfic 5. Motius per fer activitat física.

Font. Elaboració pròpia.

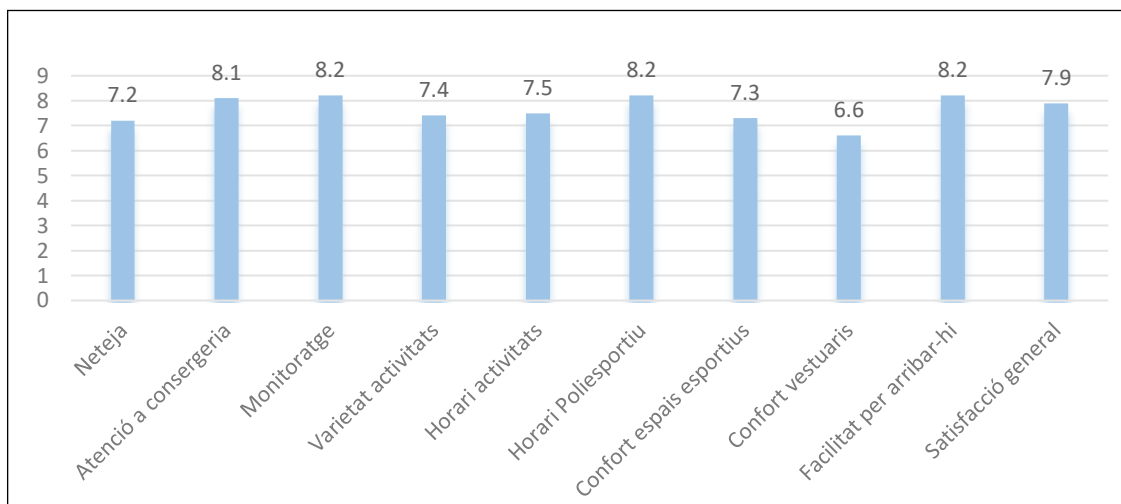
Conclusions: dels resultats obtinguts en aquesta primera part dedicada al perfil de persones usuàries s'extreu que els objectius dels serveis esportius analitzats són: arribar al major públic possible, promoure l'activitat física entre el públic femení per arribar a la paritat d'ús i promoure l'activitat física com a instrument de millora de la salut i l'estat de forma.

Cal mencionar que el poliesportiu presenta també públic no registrat que fan ús lliure de les pistes poliesportives i la pista d'atletisme que no estan subjectes a control d'accés. Aquests usos s'han exclòs en aquest apartat per no poder obtenir dades concretes.

8.2.3 Satisfacció de les persones usuàries amb la instal·lació

Aquest apartat té com a objectiu obtenir una valoració de la percepció de les persones usuàries sobre els següents aspectes: neteja, atenció a consergeria, atenció del monitoratge, varietat de les activitats, horari de les activitats, horari del Poliesportiu, confort a les instal·lacions, accessibilitat, facilitat per arribar al Poliesportiu i grau de satisfacció general (gràf. 6).

Gràfic 6. Valoració dels serveis esportius.

Font. Elaboració pròpia.

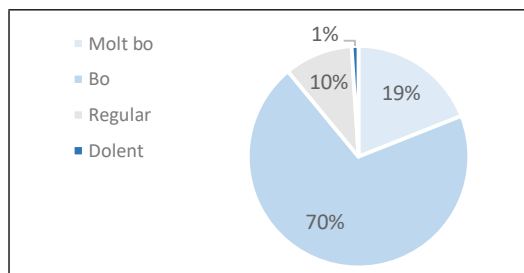
Conclusions: aquest apartat és clau per a les decisions entorn de la gestió del Poliesportiu. En línies generals parlen d'un alt grau de satisfacció general amb la instal·lació. La nota més baixa l'obté el confort en vestidors i dutxes. Comparant el valor d'aquests indicadors amb els estudis previs de 2013 i 2016, es constata que els resultats són molt similars i, per tant, es pot afirmar que el grau de satisfacció és alt i mantingut en el temps. L'alt nombre de persones usuàries també és una prova d'això. Destaquen les puntuacions altes en monitoratge i atenció a consergeria, fet que ressalta el valor del capital humà.

8.2.4 Hàbits esportius i percepció de la salut

Aquest apartat està enfocat a conèixer com les persones usuàries valoren el seu estat de salut i reflexionar sobre els impactes dels serveis esportius sobre aquesta percepció. El tipus d'activitat que fan, la freqüència i si fan activitat física fora del poliesportiu completen la informació.

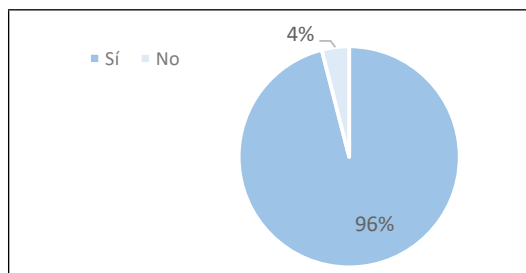
Un 19 % de les persones enquestades valoren el seu estat de salut com a molt bo, un 70 % el valora com a bo, un 10 % regular i un 1 % dolent (gràf. 7). És important assenyalar que un 96 % creu que la seva salut ha millorat des que fa esport al poliesportiu i només un 4 % creu que no (gràf. 8). De la valoració sobre el grau d'utilitat dels serveis esportius per millorar la salut i la qualitat de vida, un 97 % creu que són molt útils, un 2 % poc útils i un 1 % gens útils (gràf. 9). Per últim, un 51 % afirma que fa més activitat física fora del poliesportiu (gràf. 10).

Gràfic 7. Valoració estat de salut

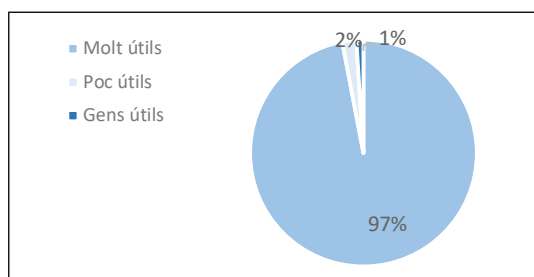
Font. Elaboració pròpia.

Gràfic 8. Ha millorat la seva salut?

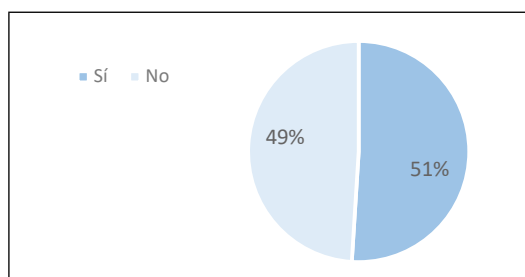
Font. Elaboració pròpia.

Gràfic 9. Utilitat dels serveis esportius

Font. Elaboració pròpia.

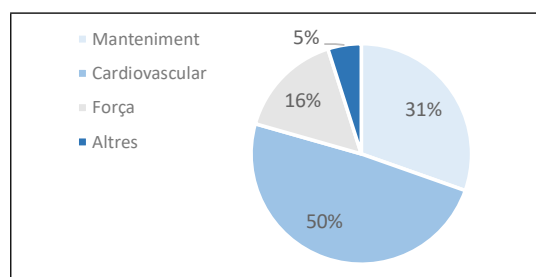
Gràfic 10. Activitat fora del Poliesportiu

Font. Elaboració pròpia.

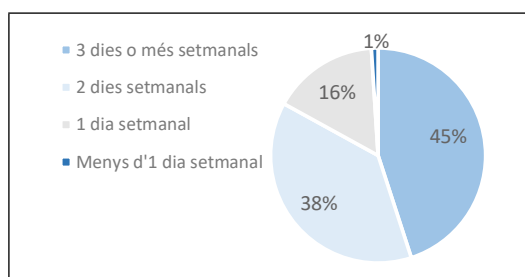
Sobre el tipus d'activitat i la freqüència, un 31 % fa activitat de manteniment (combinació d'exercicis cardiovasculars i de força de baixa intensitat), un 50 % fa principalment exercicis cardiovasculars (córrer, nedar, etc.), un 16 % exercicis de força (musculació, *crossfit*, etc.) i un 5 % realitzen altres tipus d'exercicis (estiraments, ioga, etc.) (gràf. 11). Un 45 % afirmen que fan esport 3 dies o més a la setmana, un 38 % 2 cops a la setmana, un 16 % 1 cop a la setmana i un 1 % menys d'un cop a la setmana (gràf. 12)

Gràfic 11. Tipus d'activitat

Font. Elaboració pròpia.

Gràfic 12. Freqüència d'activitat física.

Font. Elaboració pròpia.

Conclusions: aquests resultats mostren una població activa i fidelitzada, que acudeix al Poliesportiu amb molta freqüència, a partir de 2 dies a la setmana en endavant, i que gràcies a l'oferta esportiva municipal ha millorat la seva salut i el seu estat de forma. Els exercicis cardiovasculars són la principal activitat. S'estableix, doncs, una correlació directa entre la freqüència i el tipus d'activitat, i l'autopercepció de l'estat de salut.

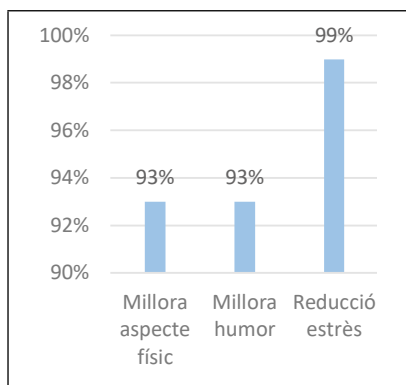
8.2.5 Els beneficis psicossocials

El següent apartat analitza aquells beneficis que guarden més relació amb la part psicològica i social, més enllà de la millora de la condició física.

En l'enquesta es preguntava sobre la capacitat de l'activitat física d'influir sobre la millora de l'humor, l'aspecte físic i la reducció de l'estrès. Un 93 % creu que la pràctica regular millora l'humor i un 99 % afirma que ajuda a combatre l'estrès. Paral·lelament, un 93 % reconeix que l'activitat física ha millorat el seu aspecte físic (gràf. 13). Per últim, cal destacar com la valoració mitjana que rep la motivació per fer activitat física és de 8,1 sobre 10 i el grau de satisfacció d'haver realitzat aquesta activitat és de 8,8 (gràf. 14).

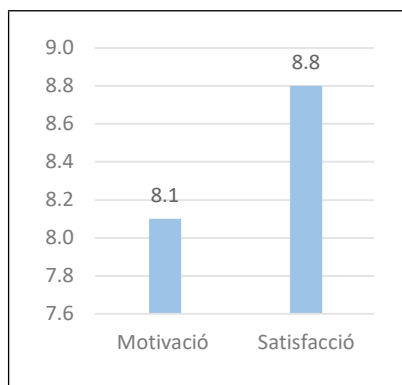
Un 88 % de les persones enquestades creu que anar al poliesportiu regularment ajuda a tenir més relacions socials i ha establert amistat amb altres persones usuàries (gràf. 15).

Gràfic 13. Millores psicossocials

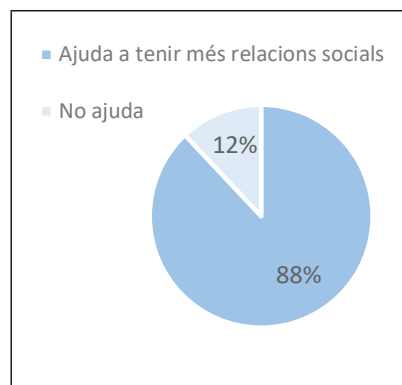
Font. Elaboració pròpia.

Gràfic 14. Nivell motivació

Font. Elaboració pròpia.

Gràfic 15. Aspectes relacionals

Font. Elaboració pròpia.

Conclusions: cada cop més s'entén l'activitat física des d'un enfocament holístic, amb beneficis físics, psicològics i socials, tractant la part individual, però també la part de col·lectivitat, potenciant una dimensió comunitària. En aquest sentit, les enquestes mostren com l'activitat física millora l'humor i ajuda a combatre l'estrès. També ajuda a tenir una imatge millor, fet relacionat directament amb l'autopercepció, l'autoestima de la persona (Cuevas et al., 2014) i amb la satisfacció amb la vida (Balaguer et al., 2008). L'activitat física produeix un augment de l'autoconfiança, la sensació de benestar i la millora del rendiment intel·lectual. Aquests efectes són d'un alt valor en el tractament de trastorns psicològics com la depressió o l'estrès (Márquez, 1995).

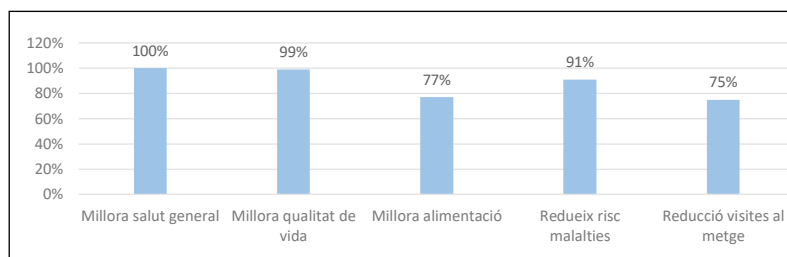
L'alta valoració que mostra l'enquesta sobre l'augment i millora de les relacions socials també està clarament demostrat en multitud d'estudis. La pràctica de l'activitat física crea forts sentiments d'identitat i pertinença de grup, i afavoreix la comunicació i la construcció social (Cayuela, 1997).

8.2.6 Beneficis de la pràctica d'activitat física

Aquest apartat tracta diferents impactes que té l'activitat física sobre la salut general de les persones i com la pràctica regular pot influir de manera directa en l'ús individual del sistema sanitari, i més indirectament en altres tipus de millora, com l'alimentació.

El 100 % de les persones enquestades asseguren que realitzar activitat física millora l'estat de salut general. Pràcticament el mateix percentatge, un 99 %, afirma que millora la qualitat de vida i un 98 % que millora la vitalitat. Un 77 % creu que, gràcies a realitzar activitat física de manera regular, ha influït en altres canvis com els hàbits nutricionals, millorant així l'alimentació. Associat a això, un 91 % creu que redueix el risc de patir certes patologies associades al sedentarisme i a la baixa qualitat de vida, reduint també diverses afectacions com els dolors articulars. Un 75 % opina que redueix les visites als serveis mèdics (gràf. 16).

Gràfic 16. Impactes de l'activitat física regular.

Font. Elaboració pròpia.

Conclusions: el fet que l'activitat física millora la salut general i la qualitat de vida està completament demostrat, i així ho avalen també els resultats de les enquestes. Però l'activitat física influeix en altres millores d'hàbits saludables tan importants com l'alimentació saludable. Així, les persones que practiquen activitat física o esport, a més d'obtenir beneficis físics i psicològics, tenen conductes més saludables que les persones sedentàries (Balaguer et al., 1994; Guillén et al., 1997; Sallis y Owen, 1999; WHO, 2003, citat per Castillo, 2007). La participació en activitat física està positivament relacionada amb l'alimentació saludable (Wold, 1989, citat per Castillo, 2007).

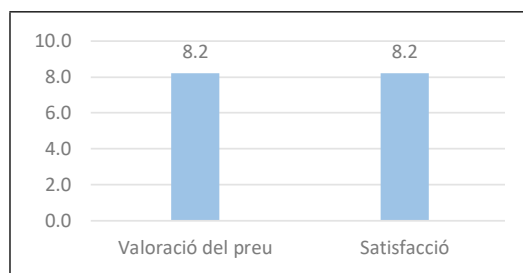
Relacionat directament amb això, l'augment de la qualitat de vida i el benestar general redueix els efectes d'algunes patologies associades al sedentarisme i suposa un estalvi importantíssim al sistema sanitari, element clau a tenir en compte en macropolítica. El Consejo Superior de Deportes i la Agencia Española de Protección de la Salud en el Deporte xifra en 5.000 milions d'euros el cost de la inactivitat al territori espanyol (Iusport, 2016). En el mateix sentit, el doctor Nicolás Terradados, especialista en medicina esportiva, estima que per cada euro invertit, s'estalvien 50 € a llarg termini i aposta per la "recepta d'activitat física" com a tractament de moltes patologies (Del Busto, 2013).

8.2.7 Percepció sobre aspectes econòmics

L'últim apartat d'aquesta anàlisi qualitativa fa referència a aspectes econòmics. Es valora la percepció de les persones usuàries sobre el preu dels serveis esportius, el grau de satisfacció amb aquest preu i si estaria disposat a pagar més diners per més qualitat o diversitat d'activitats o espais.

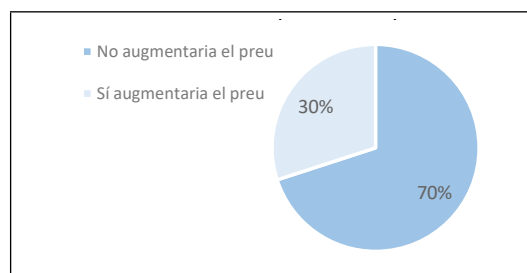
Sobre el preu de la instal·lació, la valoració mitjana és d'un 8,2 sobre 10 i la satisfacció amb aquest preu es valora de mitjana en un 8,2 sobre 10 (gràf. 17). Un 30 % de les persones enquestades es mostren disposades a pagar més per un servei millor, mentre que el 70 % es mostra conforme i no voldria augmentos de taxes (gràf. 18).

Gràfic 17. Valoració dels preus.

Font. Elaboració pròpia.

Gràfic 18. Increment preu Poliesportiu.

Font. Elaboració pròpia.

Conclusions: el resultat sobre la satisfacció del preu constata que es tracta d'un preu popular i accessible a gran part de la població i que la majoria no vol incrementar el preu. Aquesta percepció és important, perquè sovint es pot confondre major preu a major qualitat, i cal tenir en compte sempre que es tracta d'un servei públic que ha de promoure, per sobre de tot, l'accessibilitat, en termes econòmics, a qualsevol persona.

8.3 Resum entrevistes

S'han realitzat un total de sis entrevistes estratègiques de les quals s'ha obtingut un gran valor per al treball. La visió política dels serveis esportius s'ha obtingut de l'alcalde i la regidora d'Esports, i s'ha contrastat amb el cap del partit majoritari de l'oposició. D'altra banda, el cap d'Esports ha aportat dades més tècniques sobre aquests serveis. Com a valor afegit, s'ha comptat amb la col·laboració del cap de l'Oficina d'Equipaments de la Diputació de Barcelona, que ha ofert una visió comparativa amb instal·lacions d'altres municipis de la província, i amb les aportacions expertes del metge esportiu del Futbol Club Barcelona (FCB), que ha explicat els beneficis que aporta l'activitat física a la salut.

Frases destacades de les entrevistes

A nivell polític

- "L'estratègia política sempre ha estat tenir unes taxes socials a l'abast de tothom" (regidora d'Esports).
- "L'activitat física té un fort component social i de millora de la salut física i mental" (regidora d'Esports).
- "La mirada no es posa en el retorn econòmic, sinó en el social" (alcalde de Ripollet).

A nivell tècnic

- "No es disposa d'estudis que avaluïn els beneficis de les persones que fan ús de les instal·lacions. Cada instal·lació hauria de disposar d'elements per avaluar aquestes millores de cada persona i la suma donaria un resultat real" (cap de l'Oficina d'Equipaments de la Diputació de Barcelona).
- "No hi ha gaires persones a Ripollet que mai hagin fet servir els serveis esportius del poliesportiu, ja sigui com a usuaris directes o com a acompanyants dels seus fills o filles" (cap d'Esports de l'Ajuntament de Ripollet).

A nivell de salut

- "L'activitat física i l'esport redueix el risc de patir malalties cardiovasculars" (metge FCB).
- "L'activitat física aporta grans beneficis per a la salut, però ha d'estar ben pautaada" (metge FCB).
- "Els metges de família comencen a prescriure activitat física com a mesura preventiva" (metge FCB).

9 Resultats del treball

Els resultats de l'estudi es mostren, de manera gràfica, a la següent infografia (gràf. 19). També hi ha una versió per imprimir i/o publicar disponible a l'annex 3.

AVALUACIÓ SOCIOECONÒMICA DELS SERVEIS ESPORTIUS DEL POLIESPORTIU MUNICIPAL DE RIPOLLET

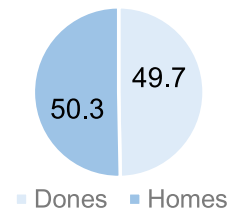
Infografia resum de l'anàlisi *ex post* cost-benefici i informe qualitatiu

Espais i persones usuàries

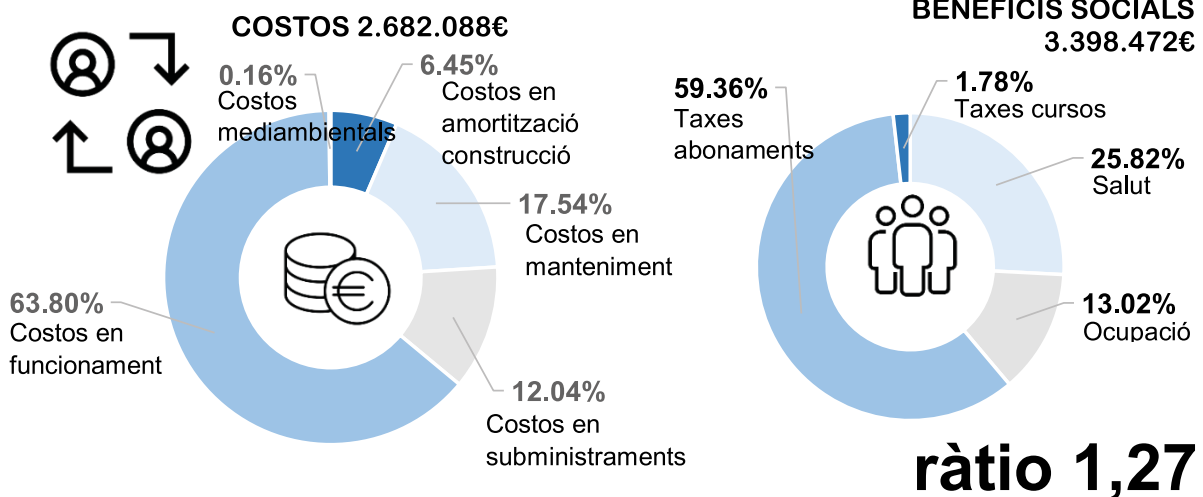
- 5 vasos de piscina
- 1 sala d'activitats dirigides
- 1 gimnàs
- 1 sala de tennis taula
- 2 pistes de minibàsquet
- 8 pistes de tennis
- 4 pistes de pàdel
- 1 pavelló
- 1 mòdul d'atletisme
- Aparcament

4.877
Abonaments

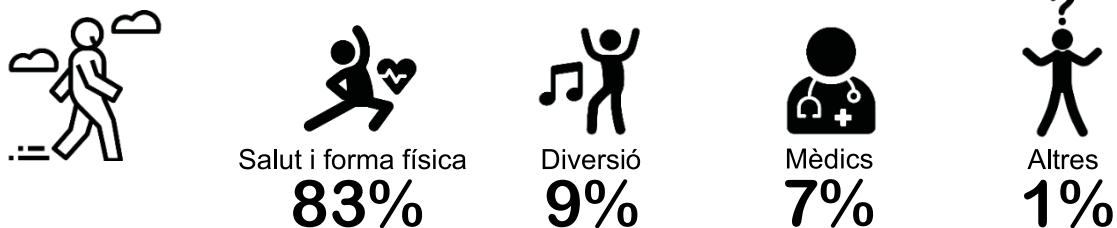
11.633
Persones abonades

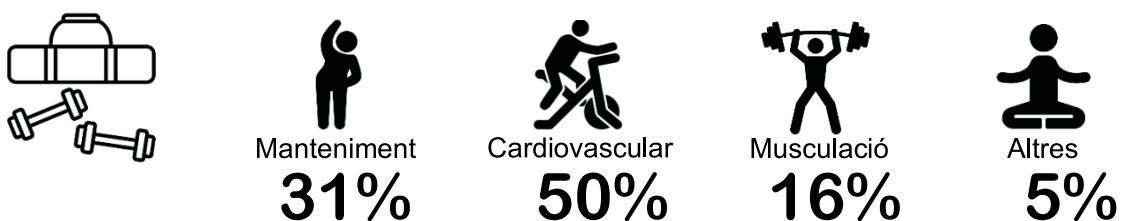
Els beneficis socials superen els costos

Motivacions per anar al Poliesportiu

Tipologia d'activitats amb monitoratge

Grau de satisfacció de les persones usuàries

VALORACIONS MITJANES DE LA INSTAL·LACIÓ

Atenció
consergeria

8,1

Neteja
instal·lació

7,2

Servei de
monitoratge

8,2

Varietat i horari
activitats

7,5

Horari
Poliesportiu

8,2

Confort
instal·lació

7,3

Satisfacció
general

7,9

L'activitat física i les millores psicològiques

- ✓ 93% manifesta que l'activitat física millora l'humor i l'autoestima
- ✓ 99% manifesta que l'activitat física l'ajuda a reduir l'estrès
- ✓ La valoració mitjana de la motivació per fer activitat física és de 8,1
- ✓ La valoració del nivell de satisfacció després de fer activitat física és de 10

Els serveis esportius com a generadors de salut

PERCEPCIÓ DEL NIVELL DE SALUT

89% bo

10% regular

1% dolent

100%

Ha millorat la
salut general

99%

Ha augmentat
la qualitat de
vida

98%

Presenta més
vitalitat

77%

Ha millorat
l'alimentació

91%

Ha reduït el risc
malalties

75%

Ha reduït les
visites al metge

- ✓ 96% manifesta que ha millorat gràcies als serveis esportius
- ✓ 97% manifesta que els serveis esportius són molt útils per millorar la salut

Els serveis esportius com a creadors de vincles socials

- ✓ 88% manifesta que ha augmentat i millorat en relacions socials
- ✓ 800 infants de les escoles de Ripollet als cursos de natació
- ✓ Cursos de natació per a persones amb diversitat funcional
- ✓ El Poliesportiu és la seu de diverses entitats esportives locals

Elaboració pròpia a partir del disseny de: Orte, A., Castella, D., Amorós, M., i Grallaide, M. (2017). Costos i beneficis socials EAS Taradell, espai d'aigua i salut [Imatge]. Diputació de Barcelona. Recuperat de <https://www.taradell.com/wp-content/uploads/2017/06/Estudi-EAS.pdf> Font de les icones: <https://thenounproject.com>

10 Conclusions generals i recomanacions

Ambdues avaluacions han donat informacions molt valuoses que es complementen entre elles per donar resposta a les hipòtesis plantejades al treball. La primera hipòtesi era **comprovar si aquests serveis són rendibles econòmicament**, i el resultat de l'anàlisi cost-benefici dona un resultat positiu amb una ràtio d'1,27, per tant es confirma la rendibilitat, la qual es manté, fins i tot, amb certes modificacions d'algunes variables que s'expliquen a l'anàlisi de sensibilitat i anàlisi d'escenaris.

Aquesta rendibilitat s'ha obtingut contrastant les dades extretes en ambdues avaluacions correlacionades a través de la triangulació metodològica que s'exposa a continuació (gràf. 20).

Gràfic 20. Explicació de la ràtio mitjançant la correlació de les dues metodologies d'avaluació.

Beneficis en salut física	QUANTITATIVA. Revisió documental: Els diversos estudis consultats confirmen que la pràctica regular d'activitat física redueix el risc de patir malalties cardiovasculars i d'altres associades a la inactivitat física, milloren la qualitat de vida de les persones i tot plegat es tradueix en un estalvi anual en el sistema sanitari estimat en 262.000 € a tot Catalunya.
	QUALITATIVA. Entrevistes: El metge Xavier Yanguas afirma que l'activitat física millora la salut de les persones, però diferencia entre l'activitat física o esport de salut i l'esport de rendiment. Defensa el paper dels ajuntaments en la promoció de l'activitat física saludable i cita l'estudi de l'Organització Mundial de la Salut que diu que es pot reduir un 25 % la mortalitat per malalties cardiovasculars realitzant 150 minuts setmanals d'activitat física moderada, que equival a 30 minuts 5 dies a la setmana. Assenyala també la importància de la prescripció mèdica com a mesura preventiva a moltes malalties i com els metges de família cada cop estan més sensibilitzats i més formats per receptar activitat física. Per últim, cita un estudi en el qual l'exercici diari i els hàbits saludables havien reduït la pressió assistencial i això es traduïa en un estalvi en recursos sanitaris.
	QUALITATIVA. Enquestes: El 70 % manifesten tenir un estat de salut bo i un 19 % molt bo. El 96 % manifesta que aquest ha millorat gràcies a l'ús dels serveis esportius del Poliesportiu. Un 83 % en fan ús entre 2 i 3 vegades a la setmana, fet que corrobora que un ús regular millora l'estat de salut. També manifesten, en percentatges superiors al 98 %, que han millorat la salut general, han augmentat la qualitat de vida i presenten més vitalitat. A més, han millorat altres aspectes com l'alimentació.

Beneficis en salut mental

QUANTITATIVA. Revisió documental: els estudis consultats assenyalen que 1 de 6 persones pateixen trastorns associats a la salut mental (estrès, depressió i altres) i que l'activitat física millora l'estat d'ànim, l'autoconfiança, redueix l'estrès i la depressió, i és una potent eina contra els problemes de salut mental. S'estableix un estalvi sanitari anual estimat de 735.000 € a tot Catalunya.

QUALITATIVA. Entrevistes: el metge Yanguas afirma que l'activitat física millora la salut mental de les persones, a través d'un procés d'alliberament d'endorfines, conegudes com les hormones de la felicitat, que provoquen un augment del benestar. L'activitat física és molt útil contra l'ansietat, l'estrès i la depressió, i aporta benestar mental i emocional.

QUALITATIVA. Enquestes: en percentatges superiors al 90 % manifesten que perceben una millora de l'humor, una reducció de l'estrès, els motiva fer activitat física i la satisfacció de fer-la és molt elevada. Destaquen també altres beneficis com la millora de l'aspecte físic, relacionat amb l'autoestima i l'autoconfiança.

Beneficis en generació ocupació

QUANTITATIVA. Revisió documental: els estudis consultats assenyalen l'esport com una de les fonts importants de creació de llocs de treball que es tradueix en un benefici social. A Espanya l'ocupació en esports suposa el 2,1% de la població activa. A nivell local, el Poliesportiu ocupa moltes persones de manera estable: administració, monitoratge, consergeria, neteja, manteniment i empreses que indirectament influeixen en el desenvolupament de l'activitat.

QUALITATIVA. Entrevistes: el metge Yanguas assenyala la importància de fer activitat física de manera pautaada. Els professionals de l'activitat física i l'esport juguen un paper molt important en la promoció de la salut. En la mateixa línia, es pronuncia l'alcalde de Ripollet, reforçant que l'activitat física s'ha de fer amb la preparació i l'assessorament adequat. És per aquests motius que el poliesportiu compta amb una plantilla pròpia que gestiona les activitats aquàtiques i ha contractat una empresa especialitzada per a activitats dirigides i dinamització del gimnàs, formant així un volum alt de professionals i buscant valor a través de la col·laboració publicoprivada.

QUALITATIVA. Enquestes: el 97% de les persones entrevistades destaquen la utilitat dels serveis per millorar la salut i un 49% només fa activitat física al poliesportiu, per tant, la instal·lació i els professionals tenen una gran influència en l'activitat física de moltes persones. Preguntant sobre l'atenció de consergeria i monitoratge, la puntuació en ambdós casos és molt alta, per tant, la població té un alt grau de satisfacció amb els professionals del poliesportiu i valoren molt positivament el capital humà.

Beneficis socioeconòmics en taxes

QUANTITATIVA. Revisió documental: el fet que políticament es faci una clara aposta per tenir i mantenir al llarg dels anys uns preus tan baixos amb l'objectiu d'arribar a la major població, i que els resultats siguin 11.633 persones abonades d'una població de 39.000 habitants, és un clar indicador d'una política social que impacta directament en l'economia familiar. La revisió de preus d'altres municipis o altres alternatives posen de manifest la clara aposta per promoure l'activitat física per a tothom.

QUALITATIVA. Entrevistes: la regidora d'Esports assenyala els preus com un dels punts forts dels serveis. En la mateixa línia, l'alcalde també fa referència a la possibilitat que tothom pugui accedir al poliesportiu per uns preus molt reduïts. També ho remarquen el primer secretari del grup municipal del PSC i el metge Xavier Yanguas. És destacable l'aportació del cap de l'Oficina d'Equipaments de la Diputació de Barcelona, coneixedor dels preus d'equipaments similars de tota la província i que comenta que els preus de Ripollet són baixíssims i, en gestió directa, un model exemplar.

QUALITATIVA. Enquestes: la valoració del preu i la satisfacció amb el preu per part de les persones entrevistades, amb un 8,2 sobre 10, confirmen que els preus reduïts són ben acollits per la ciutadania. És destacable també el fet que un 30 % estaria d'acord en augmentar el preu, perquè tenen la sensació que amb una quota més alta, els serveis podrien millorar o diversificar-se. Això posa de manifest, per una banda, la disponibilitat a pagar més, però també que reclamen més qualitat o diversitat del servei. Novament cal comentar que el fet que quasi un terç de la població estigui abonada, té una clara correlació amb la política de preus

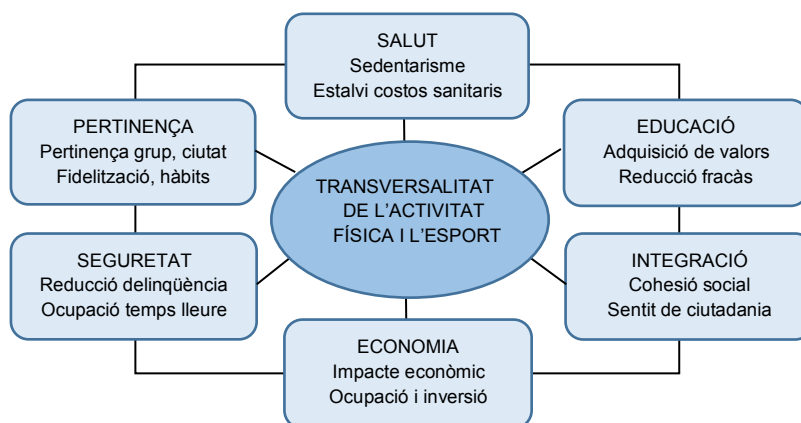
Font. Elaboració pròpia.

La segona hipòtesi del treball és **comprovar si els serveis esportius del Poliesportiu Municipal milloren la qualitat de vida de les persones i, per tant, tenen un retorn social**. En aquesta línia, es marcaven com a objectius de l'avaluació qualitativa complementar l'anàlisi cost-benefici i valorar l'eficàcia i eficiència dels serveis esportius.

L'avaluació qualitativa ha donat informació sobre indicadors que s'han pogut monetitzar i han complementat l'anàlisi cost-benefici, però d'altres que no ha estat possible. Aquests queden avaluats per la percepció de les persones usuàries, de les quals, en fer-les participants del procés, s'obtenen resultats més pròxims a la realitat. Del resultat de l'avaluació, es confirma que els serveis esportius sí que tenen un impacte en la societat i aconsegueixen els resultats esperats d'ajudar a millorar la qualitat de les persones, tenir una població més activa i, en definitiva, augmentar el benestar social. Alguns d'aquests beneficis són:

Transversalitat de l'esport: L'esport com a eina d'integració i de socialització. La regidora d'Esports destaca l'activitat física com una alternativa de lleure per a la població, així com una eina socialitzadora que afavoreix la interacció entre persones i la creació de vincles de pertinença. El Sr. Tirado afegeix aquesta opció de diversió, és a dir, l'activitat física té un component de salut física, però cal veure-la també com una activitat divertida. L'esport té influència en molts àmbits de la vida de les persones (gràf. 21).

Gràfic 21. La transversalitat de l'esport.

Font. Elaboració pròpia, adaptada de Teruelo, (2013).

Paritat en l'activitat física: Els centres esportius són un potent instrument per treballar la igualtat d'oportunitats amb ofertes per a tots els públics. Les dades diuen que a Ripollet hi ha una proporció molt igualada entre homes i dones, i així també ho posen de manifest les persones responsables del servei, com són l'alcalde, la regidora d'Esports i el cap d'Esports.

Millora de la qualitat de vida: Els resultats de les enquestes han posat de manifest que la població que realitza activitat física de forma regular té una percepció de millora de la salut física i d'aspectes relacionats amb la salut mental, com la millora de l'estat d'ànim i la reducció de l'estrès. Assenyalen com a molt útils els serveis del poliesportiu i com han millorat altres aspectes com l'alimentació, la qualitat de vida i com han reduït les visites mèdiques. Per últim, s'han mostrat satisfets amb el preu de la instal·lació i amb l'atenció rebuda per part del personal, dada important per a la fidelització de les persones usuàries.

Tant en l'avaluació quantitativa com en la qualitativa, s'observa una gran coherència entre totes les fonts d'informació: documentació científica consultada, resultat de les enquestes i entrevistes a agents estratègics. Per aquest motiu, es considera que es compleixen els objectius del treball i es confirmen les hipòtesis plantejades.

Finalment, el treball marcava com a objectiu complementari definir una metodologia combinada d'avaluació quantitativa i qualitativa que permetés utilitzar-la en el futur i comparar resultats, i que també que fos extrapolable a altres serveis municipals. En aquest sentit, aquest estudi mostra uns resultats que poden ser comparats amb futurs estudis i establir així una línia de seguiment de l'impacte a mig i llarg termini. Aquesta mateixa metodologia pot aplicar-se a altres serveis municipals.

Les recomanacions per millorar, tant en la promoció de l'activitat física en la societat, com en la seva avaluació, es defineixen en aquests quatre pilars (gràf. 22):

Gràfic 22. Els quatre pilars de l'activitat física.

PILAR #1	PILAR #2	PILAR #3	PILAR #4
<p>Valor econòmic</p> <p>Anàlisi rigorosa del valor econòmic:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Impacte en l'ocupació. -Incidència en el PIB. -Impostos i tributs que donen suport als serveis socials bàsics. -Separació de despeses per centres de cost per determinar la seva aplicació. 	<p>Retorn social de la inversió</p> <p>Anàlisi integral del valor social i el seu retorn:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Reducció real de costos en salut. -Reducció de costos en absentisme laboral. -Augment esperança de vida. -Increment productivitat laboral. -Impacte rendiment acadèmic. -Reducció conductes anti-socials. 	<p>Impacte i valor de desenvolupament sostenible</p> <p>Anàlisi sòlid basat en l'aportació a l'Agenda Global de Desenvolupament Sostenible:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Transport actiu. -Reducció de l'empremta de CO2. -Persones més sensibilitzades amb l'entorn. -Millora de la societat. 	<p>Influir en el món que ens envolta</p> <p>Un programa de promoció del valor de l'activitat física i l'esport enfocat en el benestar social i el seu impacte en la salut pública i l'economia.</p> <p>Generar més evidències que donin suport al valor socioeconòmic de l'activitat física i l'esport.</p>

Font. Elaboració pròpia, modificat de Jiménez et al., 2020. *Termómetro del ecosistema del deporte en España*.

“Tenim moltes evidències científiques sobre els beneficis de l'activitat física a la salut. Malauradament, no existeixen estudis que relacionin els beneficis que han produït sobre una població concreta que passa pels centres esportius. Cada centre hauria de disposar d'elements per avaluar aquestes millores de cada persona i la suma donaria un resultat”.

Albert Abaurrea, cap de l'Oficina d'Equipaments de la Diputació de Barcelona.

11 Valoració i agraïments

L'elaboració d'aquest treball ha estat una experiència molt satisfactòria i enriquidora que ha suposat endinsar-me en una temàtica tan necessària com l'avaluació de les polítiques públiques. El temps dedicat a investigar, buscar referències i antecedents, recollir informació i entrevistar persones expertes m'ha fet prendre consciència d'aquesta necessitat i a la vegada copsar el llarg camí que falta per recórrer per integrar l'avaluació com una part més de la planificació de projectes en qualsevol àmbit.

És important seguir investigant sobre aquests tipus d'indicadors i publicar més resultats per millorar futures avaluacions. Aquest treball pretén ser una aportació a una mirada diferent d'avaluar que, de ben segur, tindrà una continuació en mètodes cada cop més acurats que donin resultats més pròxims a la realitat social, com és el cas de la metodologia SROI.

Vull agrair, en primer lloc, a l'Escola d'Administració Pública de Catalunya (EAPC) aquesta oportunitat, que m'ha permès créixer com a professional, i felicitar-la per aquesta edició de postgrau en Direcció i Gestió Públiques, i a la Tània i la Carol per la seva proximitat i empatia.

En segon lloc, vull agrair al meu tutor, Eladi Torres, per guiar-me durant l'elaboració de tot el treball i compartir la seva expertesa, i a tot l'equip docent d'altíssim nivell per aportar coneixement, actitud i motivació en una edició marcada per la pandèmia on s'han hagut de canviar dinàmiques i combinar la virtualitat amb la presencialitat.

A l'Albert Obrero per obrir-me el camí i facilitar-me el treball diari, així com a totes les persones que han col·laborat en aquest treball per la seva atenció i el temps dedicat, molt especialment a l'alcalde de Ripollet, José María Osuna, i a la regidora d'Esports, Andrea Guijarro, per la confiança diària; a Luis Tirado i Carlos Delgado, i a l'Albert Abaurrea i Xavier Yanguas per la gran aportació de coneixement i expertesa.

Un agraïment també a tots els meus companys i companyes del postgrau per la convivència i la construcció conjunta de coneixement durant aquests mesos.

Per últim, un agraïment molt especial a la meva família pel seu suport incondicional i acompanyar-me sempre en el meu creixement personal i professional.

12 Referències bibliogràfiques

- Aguado, Mateo. (2013). [La importancia de la subjetividad en la evaluación del bienestar humano](#). *Rebelión*.
- Balaguer, Isabel, Castillo, Isabel, i Duda, Joan L. (2008). [Apoyo a la autonomía, satisfacción de las necesidades, motivación y bienestar en deportistas de competición: un análisis de la teoría de la autodeterminación](#). *Revista de Psicología del Deporte*, 17(1), 123-139.
- Borges-Silva, Fernanda, Ruiz-González, Lorena, Salar, Cristina, i Moreno-Murcia, Juan Antonio. (2017). [Motivación, autoestima y satisfacción con la vida en mujeres practicantes de clases dirigidas en centros de fitness](#). *Cultura, Ciencia y Deporte*, 12(34), 47-53.
- Castillo, Isabel, Balaguer, Isabel, i García-Merita, Marisa. (2007). [Efecto de la práctica de actividad física y de la participación deportiva sobre el estilo de vida saludable en la adolescencia en función del género](#). *Revista de Psicología del Deporte*, 16(2), 201-210.
- Cayuela, M. José. (1997). [Los efectos sociales del deporte: ocio, integración, socialización, violencia y educación](#). Centre d'Estudis Olímpics. Olimpisme i Esport: working papers del CEO-UAB.
- CeroCO₂. (s.d.). [Calcula y compensa tus emisiones de CO2](#).
- Cuevas, Ricardo, Contreras, Onofre, Fernández, Juan Gregorio, i González-Martí, Irene. (2014). [Influencia de la motivación y el autoconcepto físico sobre la intención de ser físicamente activo](#). *Revista Mexicana de Psicología*, 31(1), 17-24.
- Del Villar, Fernando, Jiménez, Alfonso, i Mayo, Xian. (2017). [Termómetro del sedentarismo en España. Informe sobre la inactividad física y el sedentarismo en la población adulta española](#). Fundación España Activa.

- Del Busto, Fernando. (2013, 19 d'abril). [Cada euro invertido en actividad física evita hasta 15 euros de gasto sanitario](#). *El Comercio*.
- Estévez, Migdalia, González, Cecilia, i Arroyo, Margarita. (2004). *La investigación científica en la actividad física: su metodología*. Deportes.
- Generalitat de Catalunya. (2010). [Estudi de costos i càrrega de la depressió a Catalunya \(CostDep-2006\)](#).
- Generalitat de Catalunya. (2017). [Estratègies 2017-2020. Pla director de salut mental i addiccions](#).
- Generalitat de Catalunya. (s.d.). [Avaluació econòmica de les polítiques públiques](#).
- Generalitat de Catalunya. (2021). [Resultats de l'enquesta de salut de Catalunya \(ESCA\)](#).
- House, Ernest R. (1996). *Evaluación, ética y poder*. Morata.
- Iusport. (2016, 13 de juliol). [Un estudio de la AEPSAD cuantifica en 5.000 millones al año el coste de la inactividad física](#).
- Izquierdo, Beatriz. (2008). [De la evaluación clásica a la evaluación pluralista. Criterios para clasificar los distintos tipos de evaluación](#). *Revista de Metodología de las Ciencias Sociales*, 16, 115-134.
- Jiménez, Alfonso, Mayo, Xián, Gutiérrez, Alberto, Manca, Patricia, i Esteve, Jordi. (2020). [Termómetro del ecosistema del deporte en España](#). Fundación España Activa.
- Mantecón, Silverio, Matilla, Margarita, i Feria, Hernán. (2019). [La triangulación metodológica como método de investigación](#). *Didasc@lia: Didáctica y Educación*, 10(4), 137-146.
- Márquez, Sara. (1995). [Beneficios psicológicos de la actividad física](#). *Revista de la Federación Española de Asociaciones de Psicología*, 48(1-2), 185-206.
- Orte, Andreu, Castella, David, Amorós, Moisès, i Gradaille, Mercè. (2017). [Anàlisi cost-benefici i informe qualitatiu de l'Espai d'Aigua i Salut de Taradell](#). Diputació de Barcelona.
- Planas, Ivan. (2005). [Principales mecanismos de evaluación económica de políticas públicas](#). *Ekonomiaz: Revista vasca de economía*, 60, 98-121.
- Raya, Josep Maria, i Moreno, Ivan. (2013). [Guia pràctica 9 - Introducció a l'avaluació econòmica](#). Ivàlua.
- Rebollo, Óscar, Morales, Ernesto, i González, Sheila. (2014). [Guía operativa de l'acció comunitària](#). Ajuntament de Barcelona.
- Rodríguez-Romo, Gabriel, Barriopedro, Maribel, Salazar, Pedro J. Alonso, i Garrido-Muñoz, María. (2015). [Relaciones entre Actividad Física y Salud Mental en la Población Adulta de Madrid](#). *Revista de Psicología del Deporte*, 24(2), 233-239.
- Salazar, Carlos. (2009). [La evaluación y el análisis de políticas públicas](#). *Revista Ópera*, 9, 23-51.

- Subirats, Joan. (2015). [Evaluación de políticas públicas: un problema pendiente de nuestra democracia.](#) *Público*.
- Teruelo, Boni. (2013). [El valor transversal del deporte para todos.](#) FAGDE: Federación de Asociaciones de Gestión del Deporte de España.

13 Annexos

Annex 1. Imatges del Poliesportiu Municipal de Ripollet

Vista general del Poliesportiu Municipal

Gimnàs

Sala d'activitats dirigides

Piscina interior

Piscina exterior

Piscina coberta retràctil

Pistes de pàdel

Pistes de tennis

Pista d'atletisme

Pista poliesportiva

Annex 2. Model d'enquesta a les persones usuàries del Poliesportiu

Presentació: La següent enquesta s'emmarca dins d'un estudi que analitzarà els impactes socials que tenen els serveis esportius que ofereix el Poliesportiu Municipal de Ripollet. Es tracta d'un estudi acadèmic sense relació amb l'Ajuntament de Ripollet.

Tractament de les dades: L'enquesta és anònima i la recollida d'opinions s'utilitzarà únicament per a l'elaboració d'estadístiques. Donat que és un treball acadèmic, en cap cas podran ser utilitzades per modificar aspectes de la gestió del Poliesportiu Municipal.

Preguntes personals

1. Quina edat té? Sexe? **HOME/DONA**

2. Per quin motiu ve al Poliesportiu Municipal de Ripollet? Marqui la resposta.

Motius mèdics	Diversió	Millorar la salut i l'estat de forma	Altres motius
---------------	----------	--------------------------------------	---------------

3. Quin servei utilitza més?

Piscina	Gimnàs	Sala d'activitats	Altres
---------	--------	-------------------	--------

Preguntes sobre la instal·lació

4. Valori la seva satisfacció amb el Poliesportiu Municipal en una escala de l'1 al 10 (1 = molt negativa; 10 = molt positiva) sobre els següents aspectes:

a.	Neteja	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
b.	Atenció a consergeria	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
c.	Atenció del monitoratge	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
d.	Varietat de les activitats	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
e.	Horari de les activitats	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
f.	Horari del Poliesportiu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
g.	Confort de la instal·lació (piscina, gimnàs...)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
h.	Confort als vestidors i dutxes	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
i.	Facilitat per arribar fins al Poliesportiu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
j.	Grau de satisfacció general	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

5. Valori el grau d'utilitat dels serveis esportius del Poliesportiu per millorar la salut i la qualitat de vida.

Gens útil	Poc útil	Molt útil
-----------	----------	-----------

Preguntes sobre salut i hàbits esportius

6. Com valora el seu estat de salut? Marqui la resposta.

Dolent	Regular	Bona	Molt bona
--------	---------	------	-----------

7. Creu que la seva salut ha millorat des que fa esport al Poliesportiu? **SÍ/NO**

8. Quins tipus d'activitat física fa? Marqui la resposta.

Manteniment (combinació cardiofitnes i força a baixa intensitat)	Cardiofitnes (caminar, córrer, nedar, cicle <i>indoor</i> , aeròbic o similar)	Força (muscullació, peses, <i>crossfit</i> o similars)	Altres
--	--	--	--------------------------

9. Amb quina freqüència ve al Poliesportiu Municipal o fa esport? Marqui la resposta

Menys d'1 cop a la setmana	1 cop a la setmana	2 cops a la setmana	3 o més cops a la setmana
----------------------------	--------------------	---------------------	---------------------------

10. Practica altres esports fora del Poliesportiu? **SÍ/NO**

Preguntes sobre aspectes psicosocials

11. Valori en una escala de l'1 al 10 (1 = molt negativa; 10 = molt positiva) els següents aspectes:

- a. Ganes de venir al poliesportiu (motivació)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----
- b. Satisfacció després de fer activitat física

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

12. Creu que venir al Poliesportiu fa que tingui més relacions socials? Ha fet un grup de coneguts/amics usuaris de la instal·lació? **SÍ/NO**

Preguntes sobre altres aspectes relacionats amb la pràctica d'activitat física

13. Creu que l'activitat física que realitza té una influència directa en els següents aspectes?

a.	Millora de la salut general	SÍ/NO
b.	Millora de l'alimentació	SÍ/NO
c.	Millora de l'aspecte físic	SÍ/NO
d.	Millora de l'humor	SÍ/NO
e.	Millora de la vitalitat	SÍ/NO
f.	Millora de la qualitat de vida	SÍ/NO
g.	Reducció de visites al metge	SÍ/NO
h.	Reducció de refredats	SÍ/NO
i.	Reducció de dolors articulars	SÍ/NO
j.	Reducció de l'estrès	SÍ/NO

14. Valori, **sense repetir número**, en una escala de l'1 al 10 els següents aspectes:

- a. Fer activitat física

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----
- b. Anar a prendre un refresc

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----
- c. Llegir un llibre

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----
- d. Anar al cinema

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----
- e. Anar a sopar a un restaurant

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Preguntes sobre aspectes econòmics

15. Valori en una escala de l'1 al 10 (1 = molt negativa; 10 = molt positiva) els següents aspectes:

- a. Preus d'accés a les instal·lacions

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----
- b. Satisfacció amb el preu del Poliesportiu

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

16. Estaria disposat/da a pagar més diners per més qualitat o diversitat d'activitats o espais?

No, ja em sembla bé l'oferta i el preu	Sí, crec que una quota més cara ajudaria a millorar la instal·lació
--	---

Moltes gràcies per la seva col·laboració!

Annex 3. Models d'entrevistes a agents estratègics³

Es tracta d'una sèrie d'entrevistes a persones que poden donar diferents punts de vista dels serveis esportius del Poliesportiu Municipal de Ripollet i el seu impacte social. Les entrevistes van ser del tipus semiestructurades i es van utilitzar tres models en funció del perfil de la persona entrevistada i la informació que pot donar segons el seu camp de coneixement.

L'objectiu va ser recollir una visió política i una visió tècnica de la instal·lació, els serveis esportius i l'impacte social. També es va considerar interessant les aportacions del cap d'Equipaments de la Diputació de Barcelona, que ofereix una mirada comparativa de tota la província, i les aportacions d'un metge de família del CAP Els Pinetons de Ripollet i un metge esportiu especialista en esport d'elit i usuari de la piscina municipal del Poliesportiu Municipal, que ofereixen una mirada més especialitzada sobre la salut, com a valor afegit a l'estudi.

Model 1. Entrevista a persones amb perfil polític i tècnic dels serveis esportius

Bon dia/bona tarda,

Em dic Gerard Bocanegra i estic fent el treball final del Postgrau en Direcció i Gestió Públiques a l'Escola d'Administració Pública de Catalunya. Aquest treball se centra en una avaluació cost-benefici dels serveis esportius del Poliesportiu Municipal de Ripollet, complementada amb un informe qualitatiu del retorn social d'aquests serveis. Aquest estudi finalitzarà el 24 de febrer de 2022 i tindrà com a únic objectiu la valoració acadèmica final del postgrau.

Per tal de determinar el valor social dels serveis esportius, plantejo una sèrie d'entrevistes a agents estratègics que aportaran la seva visió sobre alguns aspectes clau sobre l'objecte de l'estudi. La informació que reculli es complementarà amb altres entrevistes, un grup de discussió i unes entrevistes a persones usuàries de la instal·lació.

L'entrevista pot ser gravada o es recolliran les seves aportacions. Abans de reflectir-les al treball, li facilitaré una còpia per tal que autoritzi el seu ús. S'estructurarà en diversos apartats:

3. No es publiquen les entrevistes per garantir la confidencialitat de les opinions expressades.

Aspectes relacionats amb l'edat i el sexe.

- Creu vostè que el Poliesportiu ofereix serveis esportius per a totes les edats?
- Creu vostè que el Poliesportiu és utilitzat de manera paritària per homes i dones?
- Com valoraria el nivell de l'esport femení a Ripollet? Es fomenta l'esport femení?

Aspectes relacionats amb la salut i els hàbits esportius.

- Creu que la població de Ripollet fa suficient activitat física?
- Creu que si no existís el Poliesportiu, la població faria la mateixa quantitat d'activitat física?
- Quin creu que és l'impacte en la salut i l'estat físic de les persones?

Aspectes relacionats amb les persones usuàries del Poliesportiu.

- Quin és el seu nivell de satisfacció amb els serveis esportius del Poliesportiu Municipal?
- Quin creu que és el nivell de satisfacció general de les persones usuàries dels serveis esportius del Poliesportiu?
- Quina creu que és la valoració i l'opinió de la ciutadania sobre el Poliesportiu?
- Creu que el Poliesportiu ofereix uns serveis esportius de qualitat?
- Què creu que aporta el Poliesportiu a la vida del poble?
- Creu que el Poliesportiu facilita la trobada i la interacció social entre persones?

Aspectes relacionats amb la inversió al Poliesportiu Municipal.

- Com valoraria el nivell d'inversió econòmica que fa l'Ajuntament al Poliesportiu Municipal?
- Quin creu que és el retorn social d'aquesta inversió?
- Quina importància creu que té una instal·lació com el Poliesportiu Municipal en la vida quotidiana del municipi?
- Creu que s'ofereix una pràctica esportiva a l'abast de tothom?

Per acabar, quins creu que són els tres punts forts dels serveis esportius del Poliesportiu Municipal de Ripollet i quins tres elements creu que han de millorar?

Vol afegir alguna consideració que no s'hagi tractat a l'entrevista i que consideri rellevant?

Moltes gràcies per la seva atenció.

Model 2. Entrevista al cap de l'Oficina d'Equipaments de la Diputació de Barcelona, Sr. Albert Abaurrea.

[...]

Contextualització

- Quin és el paper de la Diputació en relació amb l'esport dels municipis i ciutats?
- Quina és la seva funció com a cap de l'Oficina d'Equipaments?

Aspectes relacionats amb l'edat, el sexe i l'adaptació funcional.

- Creu vostè que als municipis de Barcelona hi ha oferta esportiva municipal per a totes les edats? Tothom pot fer esport independentment de la seva edat?

- Creu vostè que als municipis de Barcelona l'activitat física és practicada de manera similar per homes i dones?
- Des de la Diputació hi ha alguna línia estratègica per al foment de l'esport i la pràctica esportiva femenina? Subvenció, suport a activitats...?
- Creu vostè que els equipaments esportius, en general, estan adaptats per a persones amb diversitat funcional?

Aspectes relacionats amb la salut i els hàbits esportius.

- Com creu que influeixen els centres esportius en la salut de les persones dels municipis i ciutats? Quin és l'impacte en la salut i l'estat físic de les persones?
- Creu que la població de la província de Barcelona fa prou activitat física? Teniu dades al respecte?
- Creu que les persones segueixen assistint a centres esportius municipals com fa uns anys o han perdut força davant la pràctica esportiva *outdoor*?

Aspectes relacionats amb la inversió als centres esportius.

- Com valoraria els nivells d'inversió econòmica que fan els ajuntaments de Barcelona per a l'activitat física? Creu que és suficient?
- Quin creu que és el retorn social d'aquesta inversió?
- Quina importància creu que tenen els centres esportius en la vida quotidiana dels municipis i ciutats?
- Creu que les ofertes municipals de pràctica esportiva estan a l'abast de tothom?
- Quin és el paper de la Diputació de Barcelona en aquest apartat? Quina és la inversió econòmica que fa la Diputació als ajuntaments per al foment de la pràctica esportiva?
- Hi ha altres tipus d'aportacions no econòmiques? Quines?
- Coneix altres aportacions econòmiques i no econòmiques d'altres organismes?
- Quina creu que és la importància de la xarxa d'equipaments esportius?

Per acabar, quins creu que són els tres punts forts dels centres esportius municipals i quins tres elements creu que han de millorar?

Vol afegir alguna consideració que no s'hagi tractat a l'entrevista i que consideri rellevant?

Moltes gràcies per la seva atenció.

Model 3. Entrevista al metge del Futbol Club Barcelona, Xavier Yanguas

[...]

Aspectes relacionats amb la salut i els hàbits esportius.

- Com creu que influeix l'activitat física en la salut de les persones?
- Quina diferència veu entre l'esport de salut i l'esport d'elit? Quin creu que és el paper dels ajuntaments en aquest sentit?
- Què opina sobre la prescripció mèdica d'activitat física?
- Creu que l'activitat física pot tenir un impacte directe sobre la reducció de malalties físiques, psicològiques o psiquiàtriques?

- Creu que l'activitat física pot tenir un impacte directe en la millora d'aspecte psicosocials en les persones (soledat, ansietat, depressió...)?
- Creu que l'activitat física pot millorar aspectes com l'humor, la vitalitat o l'alimentació?
- Creu que l'activitat física regular pot reduir les visites als centres mèdics, pot reduir el nombre de refredats, pot reduir els dolors articulars...?

Aspectes relacionats amb la inversió als centres esportius.

- Creu que destinar més diners a la pràctica esportiva pot millorar la qualitat de vida de les persones?
- Creu que la inversió econòmica en activitat física pot influir en un estalvi econòmic en matèria sanitària?
- Quin creu que és el retorn social de la inversió en activitat física?

Aspectes relacionats amb el Poliesportiu i la salut.

- Com valoraria les instal·lacions del Poliesportiu (o qualsevol poliesportiu) com a potenciador de la salut?
- Creu que compleix amb l'objectiu de millorar la salut i la qualitat de vida de les persones?

Per acabar, quins creu que són els tres punts forts dels centres esportius municipals i quins tres elements creu que han de millorar?

Vol afegir alguna consideració que no s'hagi tractat a l'entrevista i que consideri rellevant?

Moltes gràcies per la seva atenció.

Persones entrevistades i data de les entrevistes

Persones entrevistades amb perfil polític

Nom i cognoms	Càrrec	Data entrevista
José María Osuna	Alcalde de Ripollet del Grup Municipal Decidim Ripollet	03/02/2022
Andrea Guijarro	Regidora d'Esports del Grup Municipal Decidim Ripollet	18/02/2022
Luis Tirado	Primer secretari del Grup Municipal PSC	17/02/2022

Persones entrevistades amb perfil tècnic

Nom i cognoms	Càrrec	Data entrevista
Carlos Delgado	Cap d'Esports de l'Ajuntament de Ripollet	23/01/2022

Persones entrevistades amb altres perfils

Nom i cognoms	Càrrec	Data entrevista
Albert Abaurrea	Cap de l'Oficina d'Equipaments de la Diputació Barcelona	25/01/2022
Xavier Yanguas	Metge esportiu Futbol Club Barcelona	17/02/2022